ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΜΑΡΤΙΟΣ 2013 59 ΤΕΥΧΟΣ

αΩ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΥΠΟΤΡΟΦΩΝ ΚΟΙΝΩΦΕΛΟΥΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Σ. ΩΝΑΣΗΣ

Περιεχόμενα

Σημείωμα

Δραστηριότητες Υποτρόφων

- Απώλεια 2
- Επιτυχίες 3
- Μουσική 4
- Εικαστικά 6
- Σκηνοθεσία 7

Ειδήσεις του Συνδέσμου

- Κόβοντας την πίτα του 2013 στον Βοτανικό 8
- Ξενάγηση στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος 10
  ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΥΡΤΩ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
- NU-BALKAN: Ο αέρας του ευρωπαϊκού Βορρά στην παράδοση των Βαλκανίων – Μια ιστορία αγάπης 12
  ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΑΪΡΑ ΜΗΛΟΛΙΔΑΚΗ
- Διεθνές συνέδριο του Συνδέσμου Υποτρόφων για οικονομικά και επιχειρηματικά ζητήματα θεωρίας και πρακτικής 13
  ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΑΡΙΑ ΜΑΓΓΙΩΡΟΥ

Ειδήσεις του Ιδρύματος

- «Rethink Athens»: Τα αποτελέσματα του διαγωνισμού 14
  ΓΡΑΦΕΙ Η ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ
- Η βραβευμένη πρόταση του αρχιτεκτονικού γραφείου OKRA 16
- Οι προτάσεις που διακρίθηκαν....19
- Η έκθεση του «Rethink Athens» στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών 20
  ΓΡΑΦΕΙ Η ΗΩ ΠΑΣΧΟΥ

Ειδήσεις του Θυγατρικού Ιδρύματος

- Επιστημονική αλήθεια εναντίον κοινής λογικής:....21
  Ανιχνεύοντας την πραγματικότητα στο θυγατρικό Ίδρυμα Νέας Υόρκης
  ΓΡΑΦΕΙ Ο ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α. ΚΑΤΕΡΕΛΟΣ

Άρθρο

- Ο Ηρόδοτος στη Μαύρη Θάλασσα 24
  ΓΡΑΦΕΙ Η ANCA DAN
- Διαφορές κοινωνικής συμπεριφοράς και αυτοαξιολόγησης μεταξύ Ολλανδών και Ελλήνων 27
  ΓΡΑΦΕΙ Η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΟΥΛΙΑΣΗ

Βιβλιοπαρουσίαση

- ΜεταΠοίηση: Η αιφνίδια στέρηση της οικειότητας 30
  ΓΡΑΦΕΙ Η ΤΙΤΙΚΑ ΚΑΡΑΒΙΑ
- Ερμηνεία Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας 31
  ΓΡΑΦΕΙ Η ΙΩΑΝΝΑ ΚΟΝΔΥΛΗ

Παρουσίαση Δίσκου

- Διεθνής αναγνώριση για τον Αλέξανδρο του Handel από τον Γιώργο Πέτρου 33
  ΓΡΑΦΕΙ Ο ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΜΑΛΛΟΥΧΟΣ

Σημείωμα

Για την πόλη, τον πολιτισμό, την υγεία, τη συμμετοχή

Πολλοί από εμάς κρατάμε πια στο πορτοφόλι μας την Κάρτα Μέλους του Συνδέσμου Υποτρόφων. Είναι ένα αποδεικτικό της συμμετοχής μας στην «οικογένεια» του Συνδέσμου, το οποίο εξασφαλίζει την πρόσβασή μας στις ποικίλες δραστηριότητές του, παρακάμπτοντας χρονοβόρες διαδικασίες. Για όσους δεν την έχουν προμηθευτεί ακόμη, αρκεί η αποστολή της φωτογραφίας τους, με το ονοματεπώνυμο και το πατρώνυμό τους, στην ηλεκτρονική διεύθυνση της Γραμματείας του Συνδέσμου: hsyrou.contact@onassis.gr. Απώτερος στόχος είναι η Κάρτα Μέλους να δίνει μελλοντικά στους κατόχους της πρόσβαση σε επιλεγμένες υπηρεσίες, χώρους, καταστήματα και εκδηλώσεις.

Στο μεταξύ, οι αξιόλογες δραστηριότητες του Συνδέσμου συνεχίζονται και επεκτείνονται σε νέους συναρπαστικούς τομείς. Μετά την ξενάγηση στην Εθνική Βιβλιοθήκη και τη γνωριμία με τους θησαυρούς της (βλ. την αναλυτική παρουσίαση στο τρέχον τεύχος), ακολούθησε η επίσκεψη στο Θέατρο του Διονύσου, στο πλαίσιο της απόφασης του ΔΣ του Συνδέσμου να γίνει ανάδοχός του σε συνεργασία με την κίνηση πολιτών ΔΙΑΖΩΜΑ.

Με μεγάλο ενδιαφέρον περιμένουμε τώρα να παρακολουθήσουμε, την Κυριακή 21 Απριλίου, τη διεθνή διοργάνωση του «TEDMED Live Athens», που πραγματοποιείται για πρώτη φορά στην Ελλάδα, στο πλαίσιο του παγκόσμιου συνεδρίου TEDMED. Το συνέδριο θα φιλοξενηθεί στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, με την υποστήριξη και τη συνεργασία του Συνδέσμου Υποτρόφων.

Το TEDMED είναι ένα διαδραστικό συνέδριο το οποίο απευθύνεται στο ευρύ κοινό και επικεντρώνεται σε θέματα όπως η καινοτομία στην επιστήμη, η ιατρική και η υγεία γενικότερα. Τη διοργάνωση στην Ελλάδα έχει αναλάβει ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός SciCo σε συνεργασία με το διεθνές δίκτυο TEDMED. Μεταξύ άλλων, στους ομιλητές περιλαμβάνονται ο ψυχίατρος Παντελεήμων Γιαννακόπουλος, διευθυντής στην Ψυχιατρική Κλινική των Πανεπιστημιακών Νοσοκομείων της Γενεύης (HUG)· ο βραβευμένος Βρετανός καινοτόμος Alex Butler, κορυφαίος στο ψηφιακό marketing στον χώρο της υγείας· ο Jack Andraka, ο δεκαπεντάχρονος Αμερικανός μαθητής λυκείου ο οποίος έχει εφεύρει έναν εύκολο και αξιόπιστο τρόπο για την ταχεία και έγκαιρη διάγνωση του καρκίνου του παγκρέατος, των ωοθηκών και του πνεύμονα· η βιοεπιστήμονας Δέσποινα Σανούδου, επίκουρη καθηγήτρια στο Εργαστήριο Φαρμακολογίας της Ιατρικής Σχολής Αθηνών· ο Jetse Goris, εκπαιδευτικός σύμβουλος στο Ιατρικό Κέντρο του Πανεπιστημίου του Χρόνινγκεν (Ολλανδίας)· ο ερευνητής δρ Ιωάννης Γούσιας· ο ιατρός δρ Στέλιος Κυμπουρόπουλος· ο Amadeus R. Mason, επίκουρος καθηγητής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Emory (ΗΠΑ)· η σχεδιάστρια και διαγνωστική ραδιολόγος Brooke Roberts· ο Manica Balasegaram των Γιατρών Χωρίς Σύνορα· ο Ben Matteo, συνιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος του Eos Neuroscience, και η Ομάδα Symbiosis.

Το ολοήμερο συνέδριο θα περιλαμβάνει –εκτός από τις 15 ομιλίες– μουσική, τέχνη και παράλληλες δράσεις. Το θέμα της φετινής διοργάνωσης είναι «Health Forward». Η αποστολή του TEDMED Live Athens είναι να ενισχυθεί η κοινωνική πτυχή της υγειονομικής περίθαλψης μέσω της καινοτομίας.

Τις εργασίες αναμένεται να τις παρακολουθήσουν στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών περισσότεροι από οκτακόσιοι πανεπιστημιακοί, ερευνητές, εκπρόσωποι της ιατρικής κοινότητας, μη κερδοσκοπικών οργανισμών αλλά και κρατικών φορέων από τον χώρο της Υγείας. Η εκδήλωση θα αναμεταδίδεται επίσης ζωντανά, ώστε οι συζητήσεις του TEDMED Live Athens να επεκταθούν σε ένα παγκόσμιο ακροατήριο.

Τον επόμενο μήνα, και συγκεκριμένα στις 13 Μαΐου, θα πραγματοποιηθεί το μεγάλο διεθνές Συνέδριο του Συνδέσμου Υποτρόφων για την Οικονομία και τις Επιχειρήσεις, το οποίο αναμένεται να συγκεντρώσει στο πάνελ των

ομιλητών κορυφαία ονόματα του χώρου, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και πολλοί υπότροφοι. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να διαβάσετε στο σχετικό άρθρο.

Οι επόμενες ημερομηνίες που πρέπει να σημειώσουμε είναι η 6η και 7η Ιουλίου, κατά τις οποίες, στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών θα πραγματοποιηθούν οι εξετάσεις της Δραματικής Σχολής του Ωδείου Αθηνών, την οποία διευθύνει ο υπότροφος σκηνοθέτης Κωνσταντίνος Αρβανιτάκης. Όπως απέδειξε η προηγούμενη σχετική διοργάνωση, πέρυσι το καλοκαίρι, πρόκειται για ένα εξαιρετικό θέαμα υψηλού επιπέδου. Θα το περιμένουμε με χαρά.

Τέλος, η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού «Rethink Athens» δεν σηματοδοτεί τη λήξη των συζητήσεων και των προβληματισμών σχετικά με την τύχη του κέντρου της πρωτεύουσας. Το έργο αυτό μάς παροτρύνει να ξανασκεφτούμε οραματικά την Αθήνα, να ξαναδώσουμε νόημα, αξία και ζωή στο κέντρο της και να ξαναθυμηθούμε ότι έχουμε όλοι δικαίωμα σε μια φιλική, λειτουργική και ελκυστική πόλη, η οποία θα προσφέρεται ταυτόχρονα στη δουλειά, στην κατοικία και στο εμπόριο, στον πολιτισμό και στην απόλαυση του ελεύθερου χρόνου.

Με δεδομένη την ενεργό συμμετοχή του Συνδέσμου Υποτρόφων στα κοινωνικά δρώμενα και την ενθάρρυνση των μελών του να εμπλακούν στις καλλιτεχνικές και επιστημονικές εκδηλώσεις του, το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε να υιοθετήσει έναν ιδιαίτερο προγραμματισμό με υπαίθριες εκδηλώσεις στο πλαίσιο του «Rethink Athens» και να προεκτείνει τους άξονες που ανακοίνωσε πριν από λίγους μήνες, στο πλαίσιο ενός γενικότερου προβληματισμού σχετικά με τη θέση όλων μας ως πολιτών: «Θεωρώ, κάνω κριτική στο παρελθόν μου, στις πράξεις μου, αναλαμβάνω τις ευθύνες μου, αλλά και επανασχεδιάζω το μέλλον μου, τη στάση μου, το βλέμμα μου, το σώμα μου, τους ήχους μου, την αφήγησή μου». Στο πλαίσιο αυτό, ο Σύνδεσμος μάς καλεί να καταθέσουμε τις προτάσεις και τις ιδέες μας συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα την οποία θα αποστείλουμε έως τις 30 Απριλίου στην ηλεκτρονική διεύθυνση hsyrou.contact@onassis.gr.

Τέλος, το ΔΣ του Συνδέσμου ανακοινώνει μιαν αλλαγή στη σύνθεσή του: νέο μέλος του, από τις 4 Απριλίου 2013, αναδείχθηκε ο Παύλος Σαράφης, ύστερα από κλήρωση με την ισοψηφίσασα αναπληρωματική Ζωή Απειρανθίτου. Ο λέκτορας Νοσηλευτικής Παύλος Σαράφης καταλαμβάνει τη θέση της Μυρτώς Γεωργακοπούλου, η οποία θα εγκατασταθεί στο εξωτερικό για επαγγελματικούς λόγους.

Λήδα Μπουζάλη

Απώλεια

Άννα Αντωνίου

Η οικογένεια του Συνδέσμου Υποτρόφων θρηνεί την απώλεια της Άννας Αντωνίου, οικονομολόγου, μέλους του Συνδέσμου και αδελφής του Αντώνη Αντωνίου, πρώην μέλους του ΔΣ του Συνδέσμου Υποτρόφων. Η Άννα Αντωνίου είχε γεννηθεί το 1969 στην Αθήνα. Σπούδασε στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΑΣΟΕΕ) με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση. Εργάστηκε έως το 1998 στο Τμήμα Financial Control της Τράπεζας Αθηνών και, στη συνέχεια, στις Οικονομικές Υπηρεσίες της EFG Eurobank. Ειλικρινή συλλυπητήρια στην οικογένειά της.

Επιτυχίες

Ευριπίδης Ν. Λουκής

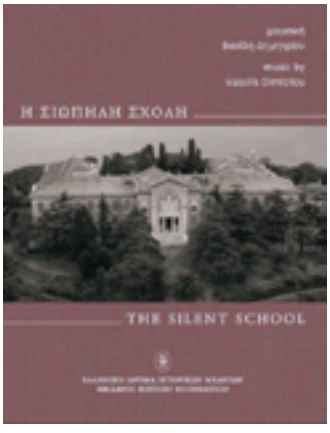
Εξελέγη αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Πτυχιούχος μηχανολόγος-ηλεκτρολόγος του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (ΕΜΠ), ο Ευριπίδης Λουκής πραγματοποίησε στη συνέχεια μεταπτυχιακές σπουδές στο γνωστικό πεδίο των Συστημάτων Αυτόματου Ελέγχου και Υπολογιστών στο Imperial College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση. Ακολούθως, εκπόνησε διδακτορική διατριβή στο πεδίο των Συστημάτων Υποστήριξης Αποφάσεων στο ΕΜΠ. Έχει επίσης τιμηθεί με υποτροφία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ), καθώς και με τα βραβεία Καλύτερης Ερευνητικής Εργασίας (Best Paper Award) της American Society of Mechanical Engineers (ASME) – Control and Diagnostics Committee (1991) και του European Mediterranean Conference on Information Systems (2011). Διετέλεσε ειδικός επιστήμονας στο Υπουργείο Προεδρίας Κυβερνήσεως (σημερινό ΥΠΕΣΔΔΑ), εθνικός εκπρόσωπος στα προγράμματα «Interchange of Data between Administrations» (IDA) και «Telematics for Administration» της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και τεχνικός σύμβουλος υπουργείων και δημόσιων οργανισμών.

Σήμερα έχει ευρεία διεθνή ερευνητική δραστηριότητα, σε στενή συνεργασία με κορυφαία πανεπιστήμια, όπως το Ομοσπονδιακό Πολυτεχνείο της Ζυρίχης (ETH) (με θέμα τη μελέτη των επιπτώσεων των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών σε θεμελιώδη μεγέθη και δομικά χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων), το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο του Ντελφτ, Ολλανδίας, και το Πολυτεχνείο του Τορίνο (με θέμα τη δημιουργία προηγμένων μεθόδων αξιοποίησης του διαδικτύου και των κοινωνικών δικτύων από δημόσιους οργανισμούς). Το συγγραφικό του έργο περιλαμβάνει 50 πρωτότυπες δημοσιεύσεις σε έγκριτα διεθνή επιστημονικά περιοδικά και 70 εργασίες σε διεθνή επιστημονικά συνέδρια.

Ειρήνη Σαρίογλου

Το πρώτο βραβείο δημιουργικού ντοκιμαντέρ στο 5ο Φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου του Λονδίνου απέσπασε τον Οκτώβριο του 2012 το ντοκιμαντέρ Η Σιωπηλή Σχολή, που σκηνοθέτησαν η υπότροφος ιστορικός Ειρήνη Σαρίογλου και η Μαρίνα Λεοντάρη. Το ντοκιμαντέρ έχει θέμα την ιστορία της Ιεράς Θεολογικής Σχολής της Χάλκης και βασίζεται σε μαρτυρίες των αποφοίτων και των καθηγητών της. Η παραγωγή του ντοκιμαντέρ ανήκει στο Ελληνικό Ίδρυμα Ιστορικών Μελετών (ΙΔΙΣΜΕ), γραμματέας του οποίου είναι η Ειρήνη Σαρίογλου.

Εξάλλου, με αφορμή την άδεια επαναλειτουργίας της Ελληνικής Σχολής στην Ίμβρο ύστερα από 48 χρόνια, το ΙΔΙΣΜΕ υλοποίησε τα ντοκιμαντέρ Ίμβρος-Τένεδος: Της μνήμης και της λήθης, σε συμπαραγωγή με την ΕΡΤ ΑΕ. Η σκηνοθεσία είναι της Ειρήνης Σαρίογλου και του Πάνου Αγγελόπουλου, η μουσική του Ανδρέα Κατσιγιάννη, η ποίηση του Δημήτρη Κ. Παπακωνσταντίνου και η εικαστική επιμέλεια του Παύλου Χαμπίδη. Τα τραγούδια ερμηνεύουν ο Γιώργος Νταλάρας και ο Zülfü Livaneli. Αφηγητές, ο Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης, η Μαρία Ναυπλιώτου, ο Στέλιος Μάινας, και ηθοποιός, ο Μιχάλης Γιαννάτος. Οι ταινίες παρουσιάστηκαν τη Δευτέρα 11 Μαρτίου 2013 στο Θέατρο του Κολεγίου Αθηνών-Κολεγίου Ψυχικού, όπου η Ορχήστρα Σύγχρονης Μουσικής της ΕΡΤ ερμήνευσε ζωντανά τη μουσική των ντοκιμαντέρ, ενώ στην γκαλερί του Θεάτρου παρουσιάστηκε η εικαστική έκθεση του Παύλου Χαμπίδη με υδατογραφίες της Ίμβρου και της Τενέδου.

Δείτε το trailer: http://www.idisme.gr/siopili_sxoli.html

Επιτυχίες

Ιωάννης Λυριτζής

Το βραβευμένο έργο του καθηγητή Ιωάννη Λυριτζή Αρχαιομετρία: Μέθοδοι Χρονολόγησης στην Αρχαιολογία περιελήφθη στον τομέα «Βράβευση στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες – Δράσεις Αριστείας στην Ανώτατη Εκπαίδευση» του προγράμματος Ακαδημαϊκή και Επιστημονική Αριστεία του Υπουργείου Παιδείας.

Η Αριστεία αφορά όλους τους κλάδους της επιστήμης και της τεχνολογίας, τόσο στην έρευνα όσο και στη διδασκαλία. Δράσεις Αριστείας αποτελούν, για παράδειγμα, ένα διεθνώς αναγνωρισμένο ερευνητικό επίτευγμα, μια καινοτόμος πειραματική διάταξη, μια πρωτοποριακή θεωρία, καθώς και περιπτώσεις καινοτόμου διδασκαλίας που έχουν διακριθεί σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο.

Για την ανάδειξη της Αριστείας, το Υπουργείο Παιδείας καλεί τα ελληνικά Ιδρύματα να προβάλλουν κάθε έτος τις δράσεις Αριστείας τους στο αποθετήριο Αριστείας, το οποίο έχει δημιουργηθεί για τον σκοπό αυτόν και είναι προσπελάσιμο από όλους. Το Υπουργείο Παιδείας καλεί επίσης τους συντελεστές των επιλεγμένων περιπτώσεων ανά έτος να δημιουργήσουν πρότυπες διαλέξεις-παρουσιάσεις επί του θέματος όπου αρίστευσαν. Οι παρουσιάσεις αυτές θα είναι ψηφιακά διαθέσιμες μέσω του ιστότοπου http://excellence.minedu.gov.gr/. Σχετικά βίντεο θα προβληθούν και από τη δημόσια τηλεόραση.

Παράλληλα, το Υπουργείο Παιδείας θεσπίζει ετήσιο Συνέδριο Προβολής της Αριστείας, όπου ένα μικρό σύνολο ομιλητών που ορίζεται από τις αρμόδιες αρχές των Ιδρυμάτων μπορούν να παρουσιάσουν τις επιλεγμένες περιπτώσεις του Ιδρύματος. Προβλέπεται επίσης ειδική δράση για την προστασία των Πνευματικών Δικαιωμάτων των Δράσεων Αριστείας.

Ο Ιωάννης Λυριτζής, καθηγητής Αρχαιομετρίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, έχει λάβει διακρίσεις για το προαναφερθέν βιβλίο, αλλά και για τη συνολική συμβολή του στην επιστήμη της Αρχαιομετρίας. Ειδικότερα, το έργο του Αρχαιομετρία: Μέθοδοι Χρονολόγησης στην Αρχαιολογία τιμήθηκε το 2010 με το Διεθνές βραβείο Αρχαιομετρίας Costa Navarino, ενώ ο ίδιος έχει λάβει το Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών το 1986. Είναι αντεπιστέλλον μέλος της Γαλλικής Ακαδημίας Επιστημών της Ντιζόν και μέλος της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Επιστημών και Τεχνών του Ζάλτσμπουργκ. Είναι εκδότης του διεθνούς επιστημονικού περιοδικού Mediterranean Archaeology & Archaeometry, ενώ συμμετέχει στη συντακτική επιτροπή των περιοδικών Journal of Coastal Research, ArchéoSciences (revue d'archéométrie), Heritage & Society, Geochronometria, Asian Culture and History, Journal of Cultural Heritage, International Journal of Imaging & Robotics.

Περισσότερες πληροφορίες: www.liritzis.gr

Θεόδωρος Κουρεντζής

Ο Οργανισμός Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας του Δήμου Αθηναίων και η Ένωσις Ελλήνων Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών διοργάνωσαν στις 18 Φεβρουαρίου 2013 την τελετή απονομής των Βραβείων, Τιμητικών Διακρίσεων και Επαίνων των Κριτικών Θεάτρου και Μουσικής 2012, καθώς και των Βραβείων «Κάρολος Κουν» 2012.

Το μεγάλο Βραβείο των Κριτικών Μουσικής απονεμήθηκε στον αρχιμουσικό Θεόδωρο Κουρεντζή, ο οποίος ζει και εργάζεται στη Ρωσία, ακολουθώντας λαμπρή διεθνή καριέρα. Σύμφωνα με το σκεπτικό, ο υπότροφος βραβεύθηκε «για το εξαιρετικό συναυλιακό και παραστατικό δίπτυχο των συνόλων (ορχήστρα MusicAeterna, Μπαλέτο και Χορωδία) της Όπερας, σε αντιπροσωπευτικό πανόραμα έργων Ρώσων συνθετών του 20ου αι. (Ραχμάνινωφ, Σοστακόβιτς, Στραβίνσκυ), στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών στις 10 & 12/07/2012, στο πλαίσιο του εφετινού Φεστιβάλ Αθηνών, καθώς και για την έγκυρη συμβολή του στη διεθνή μουσική ζωή, η οποία αντανακλά τιμητικά και στην πατρίδα του».

Στο Νοβοσιμπίρσκ ο Κουρεντζής δημιούργησε την ορχήστρα MusicAeterna, ενώ με βάση μιαν άλλη ομάδα που οργάνωσε εκεί, τους New Siberian Singers, συγκρότησε στο Περμ την ομώνυμη χορωδία δωματίου. Σήμερα διευθύνει το Ακαδημαϊκό Θέατρο Όπερας και Μπαλέτου του Περμ. Για τις υπηρεσίες του στον χώρο της μουσικής, οι Ρώσοι κριτικοί τον ανακήρυξαν «Πρόσωπο της Χρονιάς» για την περίοδο 2005-2006 και του προσέφεραν το ανώτατο ρωσικό θεατρικό βραβείο «Χρυσή Μάσκα» για το 2007 και το 2008. Επίσης, ο πρόεδρος Μεντβέντιεφ του απένειμε το «Παράσημο Φιλίας», την ανώτερη τιμητική διάκριση για ξένες προσωπικότητες στη Ρωσία.

Την τελετή στην κατάμεστη Αίθουσα Δημήτρης Μητρόπουλος του Μεγάρου Μουσικής εγκαινίασε ο δήμαρχος Αθηναίων Γιώργος Καμίνης. Αναγνωρισμένα ως ο εγκυρότερος σχετικός θεσμός, τα Βραβεία Κριτικών αγκαλιάζουν όλες τις κατηγορίες της ελληνικής λόγιας δραστηριότητας στα δύο αυτά κεντρικά παραστατικά αντικείμενα, με παράλληλες αναφορές σε θεατρολογικά και μουσικολογικά συγγράμματα. Η Επιτροπή Μουσικής αποτελείται από τον Κορνήλιο Διαμαντόπουλο, τον Κυριάκο Λουκάκο (Πρόεδρο), τον Γιώργο Β. Μονεμβασίτη, τον Κωνσταντίνο Καράμπελα-Σγούρδα και τον Ευτύχιο Δ. Χωριατάκη. Τα Μεγάλα Βραβεία Θεάτρου και Μουσικής περιλαμβάνουν επίχρυσα ακριβή αντίγραφα στεφάνου που βρέθηκε σε βασιλικό τάφο της Αττικής Ελληνιστικής Εποχής και σήμερα φυλάσσεται στο Μουσείο Μπενάκη, το οποίο και κατασκευάζει τα αντίγραφα.

Μουσική

Δημήτρης Βασιλάκης

Συμμετείχε στο Φεστιβάλ Τζαζ 2012 του Λονδίνου με ένα τριήμερο εμφανίσεων σε σημαντικούς χώρους, μεταξύ των οποίων και στο ιστορικό τζαζ κλαμπ Ronnie Scott's της βρετανικής πρωτεύουσας, στις 15 Νοεμβρίου 2012. Στόχος του Φεστιβάλ ήταν να ενωθούν οι μουσικές κοινότητες μέσα από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Jazz in the New Europe», που πραγματοποιήθηκε με την υποστήριξη του Πολιτιστικού Προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού.

«Πρόκειται για μία από τις πιο σημαντικές στιγμές στις ζωντανές μου εμφανίσεις», σχολιάζει ο Δημήτρης Βασιλάκης, «με μία επιπλέον ιδιαιτερότητα: καθώς έκανα την τελευταία εμφάνιση αργά το βράδυ, στο πλαίσιο του φεστιβάλ, είχα την τύχη όλοι οι φιλοξενούμενοι καλλιτέχνες να έχουν τελειώσει τις εμφανίσεις τους και να έχουν μαζευτεί στο Ronnie's, οπότε είχα τη χαρά να παίξω για ένα πολύ ζωντανό κοινό, στο οποίο βρίσκονταν και κορυφαίοι μουσικοί της τζαζ, όπως ο Herbie Hancock, και να "τζαμάρω" με μεγάλα ονόματα της διεθνούς σκηνής όπως η Esperanza Spaulding, ο Jason Marsalis κ.ά. Όλα αυτά, με ένα σύνολο από νέους Έλληνες τζαζίστες, με το όνομα The Greek Gang!»

Στο προαναφερθέν σχήμα συμμετέχουν ο Βασίλης Ξενόπουλος (σαξόφωνο), ο Τάσος Σπηλιωτόπουλος (κιθάρα), ο Θοδωρής Ζιάρκας (μπάσο), ο Chris Nickolls (κρουστά), η Ειρήνη Τορνεσάκη (φωνητικά) και ο Αστέρης Παπασταματάκης (πλήκτρα).

Άλλες εμφανίσεις που σημάδεψαν την πορεία του Δημήτρη Βασιλάκη κατά το προηγούμενο διάστημα ήταν στη Νότιο Αφρική, με τον μεγάλο πιανίστα Abdullah Ibrahim, αλλά και οι συναυλίες και τα μουσικά εργαστήρια που παρουσίασε στα γκέτο. Αξιοσημείωτες επίσης στάθηκαν οι συναυλίες του, τον περασμένο Ιούνιο, στο Βερολίνο και στο Παρίσι, στα κλαμπ Sunset και Sunside, αντιστοίχως, όπου συμμετείχε στους εορτασμούς της Ημέρας της Μουσικής.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπως λέει ο ίδιος ο μουσικός, «το 2012 ήταν μία από τις πιο απολαυστικές χρονιές», αφού έπαιξε σε όλα τα αγαπημένα του νεοϋορκέζικα κλαμπ (Zinc, Smalls, Fat Cat) μαζί με πολύ σημαντικούς μουσικούς και πρώην συνεργάτες του, όπως ο Jeff Tain Watts, ο Essiet Essiet, ο Ron Affif, ο David Kikoski, ο Ralph Peterson, ο Marc Johnson, ο Theo Hill, ο Roy Hargrove, η Sylvia Cuenca, ο Victor Jones, ο Jack Walrath, ο Benito Gonzales, η Nana Simopoulos κ.ά.

Εμφανίστηκε επίσης στο Μουσείο Αμερικανικής Ιστορίας του Ινστιτούτου Smithsonian στην Ουάσινγκτον, στο Jazz Showcase του Σικάγο με την Columbia Big Band, ενώ παρουσίασε τον δίσκο του Daedalus Project – Labyrinth στο φημισμένο τζαζ κλαμπ Birdland στη Νέα Υόρκη και στο Πανεπιστήμιο Γέηλ. Εξίσου σημαντική, αλλά διαφορετικού τύπου, ήταν η συνεργασία του με το Διεθνές Ινστιτούτο Ισιδώρα Ντάνκαν, στο πλαίσιο της οποίας «έντυσε» με νέα μουσική χορογραφίες της διάσημης καλλιτέχνιδας και συμμετείχε σε περιοδείες με ομάδα 20 χορευτών στην Αμερική, αλλά και σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα.

Στα προσεχή του σχέδια περιλαμβάνονται εμφανίσεις στη Νέα Υόρκη τον Απρίλιο, στο Dizzy's Club Coca-Cola του Lincoln Center, σε συνεργασία με το θυγατρικό Ίδρυμα Ωνάση της Νέας Υόρκης, καθώς και η πρώτη του περιοδεία στην Ιαπωνία, τον μήνα Μάιο. Έως τις 5 Μαΐου ο Δημήτρης Βασιλάκης θα εμφανίζεται στην Αθήνα, στο Booze Cooperativa, με το κουαρτέτο του και με καλεσμένους από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Περισσότερες πληροφορίες: www.dimitriosvassilakis.com

Μουσική

Διονύσης Μαλλούχος, Μυρσίνη Μαργαρίτη

Μια εορταστική μουσικοθεατρική παράσταση για τα 150 χρόνια από τη γέννηση του Claude Debussy, του Γάλλου ιμπρεσιονιστή συνθέτη που άλλαξε την πορεία της μουσικής, παρουσιάστηκε στις 28 και 29 Δεκεμβρίου 2012 στο Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης, με τη συμμετοχή δύο υποτρόφων.

Η σοπράνο Μυρσίνη Μαργαρίτη, ο πιανίστας Διονύσης Μαλλούχος και η φλαουτίστα Ναταλία Γεράκη παρουσίασαν ένα πρόγραμμα με τίτλο «Claude Debussy: La musique à moi», με κείμενα που απέδωσε θεατρικά η ηθοποιός και σκηνοθέτης Μάνια Παπαδημητρίου.

Μερικά από τα σημαντικότερα έργα του συνθέτη (Πελλέας και Μελισάνθη, Πρελούδιο στο Απομεσήμερο ενός Φαύνου, Children's corner, Clair de lune), αλλά και οι σχέσεις που σημάδεψαν τη ζωή του (οι ποιητές Baudelaire, Verlaine και Mallarmé, οι ταραχώδεις φιλίες του, η ιδιαίτερη σχέση του με τον Maurice Ravel, οι γυναίκες που αγάπησε, η λατρεμένη του κόρη Chouchou) ξεδιπλώθηκαν επί σκηνής.

Ο Debussy, αναμφίβολα ο πρώτος «μοντέρνος» συνθέτης, άνοιξε την πόρτα της μουσικής στον 20ό αιώνα. Επαναστατώντας ενάντια στο συντηρητικό καλλιτεχνικό κατεστημένο, άλλαξε για πάντα, με τις αντιλήψεις του για τον χρόνο, τον ρυθμό και την αρμονία, τον τρόπο που προσλαμβάνουμε τη μουσική. Αρνούμενος να απεμπολήσει τα μουσικά του χαρίσματα για την εξασφάλιση μιας σίγουρης θέσης στη μουσική ζωή του Παρισιού, έστρεψε όλες του τις δυνάμεις προς ένα υψηλό καλλιτεχνικό ιδανικό, προς την αναζήτηση μιας «musique à moi»: είναι ο εμπνευστής μιας «στιγμιοτυπικής» απεικόνισης, άμεσα συνδεδεμένης με τον ιμπρεσιονισμό. Όπως οι πίνακες των ιμπρεσιονιστών ζωγράφων μετατρέπονται σε φόρμες και χρώματα, έτσι και τα έργα του Debussy μεταμορφώνονται σε αποχρώσεις και ηχοχρώματα. «Θα ήταν καλό να έβλεπε κανείς τη μουσική…», έλεγε χαρακτηριστικά ο Debussy, αποκαλύπτοντας το πάθος του για τα χρώματα και την οπτική του προσέγγιση σε μια κατά βάση ακουστική τέχνη.

Κι ακόμη, το μουσικό του έργο εξελίχθηκε μέσα στο απόγειο του γαλλικού συμβολισμού: στην ποίηση του Leconte de Lisle, του Baudelaire, του Banville, του Mallarmé, του Verlaine, του Bourget, του Maeterlinck, του Mouret και του Lou s, ο Debussy βρήκε μια αδελφή φωνή για να αποδώσει με ήχους το μυστηριώδες, το μισοειπωμένο, την ατμόσφαιρα του απόμακρου. Ο Debussy εξακολουθούσε να βρίσκεται τουλάχιστον ένα βήμα μπροστά από το κοινό του μέχρι το τέλος της ζωής του.

Η ιδέα και τα κείμενα για την παράσταση ήταν της Ναταλίας Γεράκη, η σκηνική επιμέλεια της Μάνιας Παπαδημητρίου, οι φωτισμοί του Ανδρέα Μαυραγάνη και οι φωτογραφίες του Γιάννη Καμπούρη.

Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. το αναλυτικό πρόγραμμα της παράστασης.

Εικαστικά

Χριστίνα Μήτρεντσε

Η Αίθουσα Τέχνης dalla Rosa του Λονδίνου φιλοξένησε την ατομική έκθεση της υποτρόφου Χριστίνας Μήτρεντσε με τίτλο «Welcome to the Multiverse». Στην έκθεση, που εγκαινιάστηκε στις 8 Φεβρουαρίου, παρουσιάστηκε μια νέα σειρά έργων της εικαστικού, η οποία περιλάμβανε ζωγραφική, κολάζ, γλυπτά μικρού μεγέθους και εκτυπώσεις, με κεντρικό θέμα την ιδέα του «Multiverse». Η έννοια αυτή περιγράφεται ως «μια άπειρη επικράτεια όντων ή εν δυνάμει όντων, τμήμα της οποίας θεωρείται ότι αποτελεί το σύμπαν».

Από το 1999, η Μήτρεντσε εξελίσσει τη σειρά «Multiverse», συγκεντρώνοντας μια ποικιλία αναπαραστάσεων, με σκοπό να χαρτογραφήσει το άπειρο σύνολο παράλληλων κόσμων και τις αλληλεπιδράσεις τους με τον (θεωρούμενο) πραγματικό κόσμο. Η καλλιτέχνιδα, μεταξύ άλλων επιρροών, βαδίζει στα χνάρια του εκπροσώπου της εννοιολογικής τέχνης John Latham. Τα έργα της χωρίζονται σε δύο αντιδιαμετρικούς πόλους, ανάλογα με το μέγεθός τους: αφενός, σε μεγάλου μεγέθους και λεπτομερή τοπία, τα οποία «χτίζει» με επάλληλα στρώματα από γραφίτη, παστέλ και μολύβι, δίνοντας έμφαση στην πολυπλοκότητα του φαινομενικού κόσμου, όπως αυτός θα φαινόταν σε μια πανοραμική, αεροφωτογραφία αφετέρου, στα μικρά έργα της, στα οποία η εικαστικός συνδυάζει την έρευνα για το «Multiverse» με τον τρόπο που τα βιβλία μπορούν να επηρεάσουν τη ζωή ενός ανθρώπου. Η σειρά σχεδίων «Science Books» (2012-2013), για παράδειγμα, αντλεί την έμπνευσή της από επιστημονικές δημοσιεύσεις γραμμένες από δημοφιλείς σύγχρονους στοχαστές, όπως ο Brian Cox, ο Stephen Hawking και ο Roger Penrose. Μια σαφής στροφή προς την αφηρημένη τέχνη χαρακτηρίζει τη σειρά σχεδίων και κολάζ «Wounded Super-Selene» (I-IV, 2012-13), όπου παρουσιάζονται κυκλικές φόρμες από γραφίτη που μοιάζουν με φυσικούς δορυφόρους, με βιβλιόσχημα σχεδιάσματα στην επιφάνειά τους.

Η Χριστίνα Μήτρεντσε σπούδασε στο Κολέγιο Τέχνης και Design του Τσέλσι, καθώς και στο Πανεπιστήμιο του Γκρίνουιτς. Έχει εκθέσει έργα της σε γκαλερί, μουσεία και δημόσιους χώρους, όπως στην Μπιενάλε του Λίβερπουλ, την 15η Μπιενάλε της Μεσογείου στη Θεσσαλονίκη και στη Ρώμη, στο Ινστιτούτο Σύγχρονων Τεχνών (ICA) και στη Βασιλική Ακαδημία Τεχνών του Λονδίνου, στο Centre of Book Arts της Νέας Υόρκης κ.ά.

Black Hole Scape,
σχέδιο σε χαρτί,
110x85 εκ. (2013)

Cosmogenesis or Virgin,
σχέδιο σε χαρτί, 260x260 εκ. (2010)

Γιώργος-Ανδρέας Μακρίδης

Ατομική έκθεση στο Ιόνιο Κέντρο Τεχνών και Πολιτισμού στα Μεταξάτα Κεφαλληνιάς πραγματοποίησε τον Ιανουάριο του 2013 ο εικαστικός υπότροφος Γιώργος-Ανδρέας Μακρίδης, παρουσιάζοντας έργα του από το 2003 έως σήμερα. Τρεις σπουδές, με τοπία από την Κεφαλλονιά, δημιουργήθηκαν το καλοκαίρι του 2000 και αποτελούν μέρος δώδεκα σπουδών με λάδι σε κομμάτια από ξύλο ή χαρτόνι, μικρών σε διαστάσεις. Τα έργα αυτά στάθηκαν πηγή έμπνευσης για την περίοδο 2003-2011. Από αυτή την περίοδο, στην έκθεση παρουσιάστηκε μόνο ένα έργο, με τον τίτλο Δέντρο. Τα σχήματα, κατά τη διάρκεια αυτής της αφαιρετικής περιόδου, είναι απλά, τα χρώματα δεν αντιγράφουν, αλλά προέρχονται από τις σπουδές της Κεφαλλονιάς.

Τα έργα Αστερόσκονη και Χωρίς τίτλο είναι ζωγραφισμένα το 2011 και το 2012, αντιστοίχως. Από αυτά, το έργο Αστερόσκονη αποτελεί συνέχεια του Δέντρου και σηματοδοτεί την αρχή εισαγωγής καινούργιων στοιχείων, χτίζοντας σταδιακά μια πιο πολύπλοκη κατάσταση, πάντα ιδωμένη αφαιρετικά. Το γαλάζιο Χωρίς τίτλο είναι το νεότερο έργο.

«Θέλησα», εξηγεί ο ίδιος ο ζωγράφος, «να εμπλουτίσω την επί οκτώ χρόνια, μέχρι τώρα, λιτή ζωγραφική μου με αυτό που οι ζωγράφοι ονομάζουμε "ζωγραφικότητα". Έτσι, τα απλά σχήματα γίνονται περισσότερα και πιο πλούσια σε τόνους και χρωματικές αποχρώσεις. Κατά τη σύντομη παραμονή μου στην Κεφαλλονιά, άρχισα να ζωγραφίζω ένα έργο που ξύπνησε ακόμη παλαιότερες τεχνικές και τρόπους ζωγραφικής σύνθεσης, σηματοδοτώντας την αρχή μιας καινούργιας περιόδου».

«Αποφάσισα», συνεχίζει, «να αυτοπαρουσιαστώ στο νησί μέσα από την ολότητα της δημιουργικής μου πορείας την τελευταία δεκαετία. Η Κεφαλλονιά, από την πλευρά της μητέρας, και η Κύπρος, από την οποία κατάγομαι από τον πατέρα μου, αποτελούν για μένα σημεία αναφοράς, για πολλούς –και όχι μόνο καλλιτεχνικούς– λόγους. Η ζωή μου είναι αποτέλεσμα σύνθεσης διαφορετικών φαινομενικά τόπων –οι δυο πατρίδες διαμετρικά τοποθετημένες στον γεωγραφικό χάρτη–, αλλά και όλων των χωρών όπου έχω ζήσει. Έχω περάσει τα παιδικά μου χρόνια στο Κονγκό και έχω πραγματοποιήσει τις σπουδές μου στη Σχολή του Ινστιτούτου Τέχνης του Σικάγο, αλλά και στο Ηνωμένο Βασίλειο. Μετά την "περιπλάνησή" μου, διάλεξα να εκθέσω για πρώτη φορά στον έναν από τους τόπους που αγαπώ, όντας σίγουρος ότι, και αυτήν τη φορά, πρόκειται για άλλο ένα σημείο εκκίνησης και ευκαιρίας βαθύτερης γνωριμίας με τον τόπο μου και τους ανθρώπους του».

«Η ζωγραφική», καταλήγει ο Μακρίδης, «ζητά γενναιοδωρία κατά τις ώρες που διαθέτει κανείς για να την παρατηρήσει, δίνοντας με τη σειρά της απολαύσεις που μόνο εκείνη ξέρει να προσφέρει. Αλλά ας μην το βλέπουμε μόνο ωφελιμιστικά: είναι και ένας τρόπος συνύπαρξης και αμοιβαίας αποδοχής».

Σκηνοθεσία

Ευριπίδης Λασκαρίδης

ις Καρέκλες του Ευγένιου Ιονέσκο, έργο γραμμένο το 1952, σκηνοθέτησε φέτος τον χειμώνα ο υπότροφος Ευριπίδης Λασκαρίδης, με πρωταγωνιστές την Όλια Λαζαρίδου και τον Αντώνη Καφετζόπουλο. Η παράσταση ανέβηκε με ιδιαίτερη επιτυχία στο θέατρο Ροές από τις 9 Νοεμβρίου 2012 έως τις 10 Φεβρουαρίου 2013, με σκηνικά και κοστούμια του Άγγελου Μέντη, φωτισμούς του Αλέκου Γιάνναρου και μουσική του Γιώργου Πούλιου.

Πρόκειται για τη δεύτερη συνεργασία του σκηνοθέτη με την Όλια Λαζαρίδου, ύστερα από το Κορίτσι Μπαταρία, που παρουσίασαν το 2011, καθώς και για την πρώτη συνάντηση επί της θεατρικής σκηνής, έπειτα από πολλές συνεργασίες στον κινηματογράφο, της πρωταγωνίστριας με τον Αντώνη Καφετζόπουλο. Όπως σημειώνει ο σκηνοθέτης, «οι Καρέκλες είναι μια "μεταφυσική φάρσα" στην οποία δύο ξεχασμένοι υπερήλικες ψάχνουν αναδρομικά τη δικαίωση της ύπαρξής τους. Ως άλλοι Αδάμ και Εύα, μακριά από τον προ πολλού χαμένο παράδεισό τους, βάζουν εμπρός τη φαντασία τους, τόσο παιδική όσο και δαιμόνια, προκειμένου να κρατηθούν ζωντανοί. Εξήντα χρόνια μετά την πρεμιέρα του έργου στο Παρίσι, σε μια Ελλάδα που αφήνει πίσω τη χρυσή εποχή της αλαζονικής ευημερίας και κοιτάει με τρομαγμένο βλέμμα το αβέβαιο μέλλον, βρίσκω το έργο περισσότερο επίκαιρο από ποτέ», συνεχίζει ο Λασκαρίδης. «Λίγα χρόνια μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ο Ιονέσκο επιτίθεται σε έναν μοντέρνο δυτικό κόσμο, που έχει χάσει τη μεταφυσική του διάσταση, το ευλαβικό δέος ή την αίσθηση του μυστηρίου. Γεννά ένα νέο θέατρο βάζοντας βόμβα στα θεμέλια του συντηρητικού θεάτρου της εποχής με τον μοναδικό, πρωτοποριακό –ιονεσκικό– σαρκασμό του... Το παράλογο θέατρο του Ιονέσκο είναι πλέον κλασικό.

Ο "παραλογισμός" που κάποτε σόκαρε μοιάζει πιο κατανοητός από ποτέ. Στα έργα του, η δράση επιταχύνεται διαρκώς, ο λεκτικός οίστρος και ο πολλαπλασιασμός των αντικειμένων θυμίζουν την παραφροσύνη ενός οργανισμού –ή μιας κοινωνίας– σε έξαρση. Αυτή η δίνη που εντείνει την κωμικότητα, σε συνδυασμό με την εναγώνια αναζήτηση μιας λύσης που δεν έρχεται, μας αποκαλύπτει τον άνθρωπο, εντέλει, πιο έρημο από ποτέ».

Κόβοντας την πίτα του 2013 στον Βοτανικό

Εντυπώσεις των ίδιων των υποτρόφων

Η κοπή της πίτας είναι παραδοσιακά η πιο πολυαναμενόμενη εκδήλωση του Συνδέσμου Υποτρόφων. Κάθε χρόνο αγκαλιάζεται με ενθουσιασμό από τα μέλη του και κάθε φορά μάς επιφυλάσσει δώρα και εκπλήξεις. Η φετινή εκδήλωση, που πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 2 Φεβρουαρίου 2013, χαρακτηρίστηκε τόσο από την επιλογή ενός πραγματικά εναλλακτικού χώρου, του Βυρσοδεψείου, για τη φιλοξενία της βραδιάς, το οποίο έδωσε πρωτοποριακό αλλά και «μαγικό» τόνο σε αυτή την παραδοσιακή συνάθροιση, όσο όμως και από τον συνδυασμό της με μια θεατρική παράσταση. Την οργάνωση της επιτυχημένης εκδήλωσης συντόνισαν η Κέλλη Διαπούλη, η Κασσιανή Μπένου και η Ηώ Πάσχου.

Το Βυρσοδεψείο, ένα μεγάλο βιομηχανικό κτήριο στον Βοτανικό, υπήρξε το μεγαλύτερο κέντρο επεξεργασίας δέρματος των Βαλκανίων κατά τον 19ο αιώνα. Χάρις στην αισθητική του αξία και την ιστορική του σημασία για την πόλη έχει κριθεί διατηρητέο. Ο επιβλητικός, ψηλοτάβανος χώρος, με τους απόηχους του σκληρού μόχθου, αποτέλεσε ιδεώδες σκηνικό για την παράσταση του έργου του Πούσκιν Γλέντι στον Καιρό της Πανούκλας από την ομάδα ΠΥΡ. Παρακολουθήσαμε μια ιστορία συγκλονιστικά επίκαιρη και βαθιά διαχρονική, όπως τη διηγείται ο Ρώσος ποιητής.

Το κοινό έρχεται αντιμέτωπο με ανθρώπινα ερωτήματα που μοιάζουν αιώνια: Τι είναι το Τέλος; Πώς το διαχειρίζεται ο άνθρωπος; Τι είναι η δύναμη της υπέρβασης; Από ποια σκοτεινή γωνιά της ανθρώπινης ύπαρξης ξεπηδάει και πόσο ισχυρή και απρόβλεπτη μπορεί να είναι; Ποια πρωτόγνωρη ευτυχία μπορεί να ανακαλύψει ο άνθρωπος εάν καταφέρει να υπερβεί την απελπισία του και να αντιμετωπίσει το τέλος, είτε αυτό είναι ο θάνατος, είτε το τέλος μιας εποχής, είτε το τέλος μιας χώρας, είτε το τέλος του κόσμου;

Αλλά, για τις εντυπώσεις τους από την παράσταση και την όλη εκδήλωση που ακολούθησε, ας αφήσουμε τους υποτρόφους να μιλήσουν οι ίδιοι:

«Διασχίζοντας τους ερημικούς δρόμους ανάμεσα σε παλιά εργοστάσια, η άφιξη στο Βυρσοδεψείο ήταν μια εξαιρετικά ευχάριστη έκπληξη», γράφει η χημικός μηχανικός Χαρά Καρακώστα. «Πριν προλάβω να χωνέψω τις εντυπώσεις μου από τον γεμάτο ενέργεια χώρο, η θεατρική παράσταση Γλέντι στον Καιρό της Πανούκλας ξεκινά· και από την αρχή μέχρι το τέλος μένω με έναν κόμπο στο στομάχι. Αρκετά δυναμική παράσταση!

»Σύντομα το κλίμα αλλάζει εντελώς... Κουβεντούλες με φίλους αλλά και νέες ενδιαφέρουσες γνωριμίες, με ένα ευχάριστο μουσικό φόντο. Η κοπή της πίτας συνοδεύτηκε από άλλη μία έκπληξη για μένα, καθώς στάθηκα αρκετά τυχερή ώστε να κερδίσω ένα πακέτο Φιλίας της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών. Σίγουρα θα το αξιοποιήσω πολύ σύντομα! Συγχαρητήρια για τη διοργάνωση της φετινής εκδήλωσης, και είμαι βέβαιη ότι και του χρόνου ο Σύνδεσμος Υποτρόφων θα μας επιφυλάξει κάτι εξίσου πρωτοποριακό», καταλήγει η Χαρά Καρακώστα.

Ο λόγος στην αρχαιολόγο Μαίρη Γκικάκη: «Η κοπή της πίτας είναι για τον Σύνδεσμό μας κάτι πολύ περισσότερο από μια τυπική κοσμική εκδήλωση-συνεστίαση για την ανταλλαγή ευχών και τη διατύπωση των καθιερωμένων. Το δυναμικό πλήθος που κατέκλυζε σταδιακά τον χώρο ερχόταν, πρώτα απ' όλα, με μια γλυκιά προσμονή για την παράσταση Γλέντι στον Καιρό της Πανούκλας. Ο ίδιος ο χώρος του Βυρσοδεψείου, με την άνεση, τη λιτότητά του και τις πολλαπλές αναφορές σε βιομηχανικά παρελθόντα, οικεία αλλά και μακρινά, άνοιξε τα σωθικά του και μας δέχτηκε. Αμφιθεατρικά καθίσαμε και αντικρίσαμε το παράξενο σκηνικό, που χάρις στη μαεστρία των συντελεστών μεταμορφώθηκε στη χιονισμένη Ρωσία των αρχών του 19ου αι. Εκεί, όπου μια παρέα νεαρών γλεντζέδων αντιστεκόταν στο θανατικό που καιροφυλακτούσε ολόγυρα, πάλευε με τον εαυτό της για να βρει τελικά τη λύτρωση.

Κόβοντας την πίτα του 2013 στον Βοτανικό

»Στο πάρτι που ακολούθησε είχαμε τη δυνατότητα να ευφρανθούμε με το άφθονο φαγητό και ποτό, να συναντήσουμε παλιούς φίλους και να κάνουμε νέους. Γύρω από την πίτα, με τις ευχές του πρόεδρου του Ιδρύματος, του κυρίου Αντώνη Παπαδημητρίου, όπως επίσης και του προέδρου μας, του κυρίου Τάσου Μπουλμέτη, ενώθηκαν οι σκέψεις και οι επιθυμίες όλων μας για μια καλή και δημιουργική χρονιά, όπου το Ίδρυμα με ουσιαστικές παρεμβάσεις θα κάνει πάλι αισθητή την παρουσία του με σκοπό πάντα το καλύτερο.

»Ήμασταν όλοι εκεί για να μιλήσουμε για θέματα που ενδιαφέρουν τον Σύνδεσμο, για την επικαιρότητα, που όλους μάς απασχολεί, ή απλώς για να ανταμώσουμε. Διασκεδάσαμε ξέγνοιαστα μέχρις αργά χάρις στη φιλόξενη ατμόσφαιρα που δημιούργησαν οι υπεύθυνοι του Ιδρύματος και του Συνδέσμου Υποτρόφων. Η επιτυχία της εκδήλωσης θα σηματοδοτήσει για το 2013 μια χρονιά σύσφιξης των δεσμών μεταξύ των μελών και ακόμη μεγαλύτερης συμβολής και συμμετοχής τους στο έργο του Συνδέσμου. Μέχρι την επόμενη φορά...!», σχολιάζει εν κατακλείδι η Μαίρη Γκικάκη.

Η αρχαιολόγος Nathalie Thomas, από το Πρόγραμμα Υποτροφιών προς Αλλοδαπούς, μεταφέρει τις εντυπώσεις της από τη χαρούμενη εκείνη βραδιά: «Οι υπότροφοι του Ιδρύματος Ωνάση», γράφει, «συναντηθήκαμε το βράδυ της 2ας Φεβρουαρίου στον Βοτανικό και με την ευκαιρία της κοπής της πίτας του Συνδέσμου ανταλλάξαμε τις εντυπώσεις μας με τους παλιούς και τους νέους υποτρόφους γύρω από τον μπουφέ και με ένα ποτήρι κρασί. Η κλήρωση των λαχνών χάρισε απλόχερα τα φετινά δώρα. Ο πρόεδρος του Ιδρύματος μοίρασε τις ευχές του για την καινούργια χρονιά κόβοντας την πίτα του 2013. Η μουσική, τζαζ, ροκ, αλλά και πιο παραδοσιακή, έδωσε τον τόνο για μια βραδιά με πολύ κέφι. Ο χορός μάς παρέσυρε όλους και μας κράτησε στην πίστα ώς αργά το βράδυ!»

Μια σχετικά καινούργια υπότροφος, η γιατρός Χριστίνα Τσακαλή, περιγράφει τη βραδιά ως εξής: «Εκπλήσσομαι ευχάριστα, πρώτα απ' όλα, με τις επιλογές των χώρων που κάνει το ΔΣ του Συνδέσμου. Όπως και στις τελευταίες εκδηλώσεις, έτσι και στην κοπή της πίτας του 2013, βρεθήκαμε σε έναν χώρο ιδιαίτερο, εναλλακτικό, που, απ' όσο ξέρω, αποτελεί μία από τις πιο ενδιαφέρουσες αφίξεις στον αθηναϊκό χάρτη. Πολύ ευχάριστο, επίσης, είναι το ότι οι συγκεντρώσεις είναι νεανικές και διασκεδαστικές, έχουν τη μορφή πάρτι, πράγμα που μας κάνει να θέλουμε ακόμη περισσότερο να παρευρισκόμαστε και να φέρνουμε μαζί τους φίλους μας. Ανήκω μάλιστα στους τυχερούς που κέρδισαν το δώρο του πακέτου Φιλίας της Στέγης! Ανυπομονώ για τις επόμενες εκδηλώσεις!»

Τέλος, ο υπότροφος σκηνοθέτης Νικόλας Μίχας μοιράζεται ως εξής τις εντυπώσεις του από την εκδήλωση: «Τα χαμόγελα και η θετική ενέργεια των μελών και του ΔΣ του Συνδέσμου γέμισαν τον μοντέρνο, βιομηχανικό χώρο του Βυρσοδεψείου, κάνοντας τη βραδιά πρωτότυπη, εναλλακτική, γλυκιά και ζεστή. Ήταν από τις πιο όμορφες εκδηλώσεις στις οποίες έχω βρεθεί, καθόλου μονότονη και βαρετή, αλλά με κέφι και όρεξη για να γιορταστεί το 2013 μαζί με φίλους. Μια πολύ ενδιαφέρουσα και διασκεδαστική βραδιά!»

Ξενάγηση στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος

ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΥΡΤΩ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Μία ακόμη επιτυχημένη ξενάγηση του Συνδέσμου Υποτρόφων του Ιδρύματος Ωνάση πραγματοποιήθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2013 στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, παρουσία του αντιπροέδρου του Ιδρύματος, Γιάννη Ιωαννίδη. Η εκδήλωση, με θέμα «Γνωριμία με την Εθνική Βιβλιοθήκη και τους θησαυρούς της», πραγματοποιήθηκε στο Κεντρικό Αναγνωστήριο. Στο πρώτο μέρος, η αναπληρώτρια γενική διευθύντρια της Εθνικής Βιβλιοθήκης, Αντωνία Αράχωβα, έκανε μια συνοπτική αλλά ιδιαίτερα κατατοπιστική και ενδιαφέρουσα παρουσίαση της ιστορίας της Εθνικής Βιβλιοθήκης, των δραστηριοτήτων της κατά την τελευταία διετία, καθώς και των στόχων της για το άμεσο μέλλον.

Το 1829, ο Κυβερνήτης Ιωάννης Καποδίστριας συμπεριλαμβάνει τη Βιβλιοθήκη, μαζί με άλλα πνευματικά ιδρύματα, στο Ορφανοτροφείο της Αίγινας και αναθέτει την επιστασία της στον Ανδρέα Μουστοξύδη, πρόεδρο της Επιτροπής του Ορφανοτροφείου. Η επίσημη ίδρυση της Εθνικής Βιβλιοθήκης γίνεται στις 15 Μαΐου 1832 με την έκδοση σχετικού διατάγματος και με την επωνυμία «Δημόσια Βιβλιοθήκη». Η Βιβλιοθήκη μεταφέρεται στο Ναύπλιο και πρώτος διευθυντής, με τον τίτλο του «Επιστάτου», ορίζεται ο Γεώργιος Γεννάδιος. Σύμφωνα με τους καταλόγους που εκείνος συνέταξε, η Βιβλιοθήκη είχε τότε στην κατοχή της 1.844 τόμους. Το 1842 η Δημόσια Βιβλιοθήκη, με 35.000 τόμους, ενοποιείται με τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου και αμφότερες συστεγάζονται στον άνω όροφο του Οθώνειου Πανεπιστημίου. Το 1866, με βασιλικό διάταγμα, οι δύο βιβλιοθήκες συγχωνεύονται διοικητικά σε μία, με τον τίτλο «Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος».

Στην παρούσα θέση της, στο Βαλλιάνειο Μέγαρο, η Εθνική Βιβλιοθήκη μεταφέρεται το 1903. Ο θεμέλιος λίθος για το επιβλητικό κτήριο ετέθη στις 16 Μαρτίου 1888 και η οικοδόμηση, βάσει σχεδίων του Δανού αρχιτέκτονα Θεόφιλου Χάνσεν, έγινε υπό τη γενική επίβλεψη του Ερνέστου Τσίλλερ. Με το όνομά του το κτήριο τιμά τους τρεις ευεργέτες που χρηματοδότησαν την κατασκευή του, δηλαδή τους Κεφαλλήνες αδελφούς Παναγή, Ανδρέα και Μαρίνο Βαλλιάνο, οι οποίοι διέθεσαν το ποσό των 2.800.000 δραχμών.

Η Εθνική Βιβλιοθήκη κατέχει μία από τις μεγαλύτερες συλλογές ελληνικών χειρόγραφων κωδίκων διεθνώς, αποτελούμενη από 4.500 περίπου χειρόγραφους περγαμηνούς και χαρτώους κώδικες, οι οποίοι χρονολογούνται από τον 9ο έως τον 19ο αι. Πολλοί από αυτούς είναι εξαιρετικά διακοσμημένοι, όπως αυτοί που είχαν την ευκαιρία να θαυμάσουν από κοντά τα μέλη του Συνδέσμου, στις προθήκες του Κεντρικού Αναγνωστηρίου, στο πλαίσιο της εκδήλωσης:

Περγαμηνό ευαγγελιστάριο του 10ου αι.
Περγαμηνό τετραευάγγελο με σχόλια των μέσων του 10ου αι.
Χαρτώο ευαγγελιστάριο του 1453.
Χαρτώο αυτόγραφο του έργου Φυσικῆς Ἀπάνθισμα του Ρήγα Βελεστινλή (1790).

Στους θησαυρούς της Εθνικής Βιβλιοθήκης ανήκουν ακόμη ποικίλες κατηγορίες ιστορικών εγγράφων, όπως το Αρχείο των Αγωνιστών της Επανάστασης του 1821 και το Αρχείο του Ελληνικού Κομιτάτου του Λονδίνου, συλλογές πατριαρχικών και άλλων εκκλησιαστικών εγγράφων, συλλογές χειρογράφων Ελλήνων λογοτεχνών, όπως του Σολωμού, του Εφταλιώτη και του Σουρή, συλλογές πανεπιστημιακών διπλωμάτων και πολλά άλλα.

Όπως τόνισε στην ομιλία της η αναπληρώτρια γενική διευθύντρια, η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος έχει στόχο την ανάδειξη του πλούτου της στο ευρύτερο κοινό. Από τον Σεπτέμβριο του 2011 έχει πραγματοποιηθεί σειρά εκδηλώσεων στο πλαίσιο του οράματος για μια Βιβλιοθήκη με «ανοιχτές πόρτες». Στις εκδηλώσεις αυτές, που γέμισαν με κόσμο το Κεντρικό Αναγνωστήριο,

Ξενάγηση στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος

ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΥΡΤΩ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

συμπεριλαμβάνονται τελετές έναρξης διεθνών συνεδρίων, διαλέξεις, εκδηλώσεις για παιδιά, εκθέσεις και απονομές βραβείων. Στα τρέχοντα έργα αιχμής της Εθνικής Βιβλιοθήκης περιλαμβάνονται προγράμματα ψηφιοποίησης, ηλεκτρονική διακίνηση ψηφιακού υλικού, καθώς και προσβασιμότητα από μεγάλες μηχανές αναζήτησης – στόχοι που σαφώς θα συντελέσουν στην εξωστρέφεια των μοναδικών της συλλογών. Άλλωστε, το 2015 αποτελεί ένα ακόμη ορόσημο στην ιστορία της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος, με τη μεταφορά της στο νέο κτήριο που κατασκευάζεται από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Στις νέες αυτές κτηριακές εγκαταστάσεις θα μπορούν να φιλοξενηθούν καινοτόμες δραστηριότητες.

Μετά το πέρας της παρουσίασης της Αντωνίας Αράχωβα, οι υπότροφοι είχαν την ευκαιρία να δουν από κοντά τα εκθέματα και να συζητήσουν με το ειδικευμένο προσωπικό της Βιβλιοθήκης, το οποίο πρόθυμα έδινε περαιτέρω πληροφορίες. Από το αρχειακό υλικό, στο πλαίσιο της εκδήλωσης παρουσιάστηκαν στο Κεντρικό Αναγνωστήριο:

Διδακτορικό Δίπλωμα του Μάρκου Μαρούλη Βούλγαρη από τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Πάδοβας, 29 Απριλίου 1677·
Χειρόγραφο με ιδιόχειρες σημειώσεις του Διονύσιου Σολωμού στο έργο Εἰς τὸν θάνατον τοῦ Λόρδ Μπάυρον·
Επιστολές του Δημήτριου Υψηλάντη προς τους ομογενείς και φιλέλληνες, Οδησσός 1 Απριλίου 1821·

και από το έντυπο υλικό:

Κωνσταντίνου Λάσκαρη, Ἐπιτομή τῶν ὀκτώ τοῦ λόγου μερῶν καί ἄλλων τινῶν ἀναγκαίων, Μιλάνο, 1476·
Ομήρου, Ἔπη καὶ Ὕμνοι, Δ. Δαμιλάς, Φλωρεντία, 1488·
Αριστοτέλους, Opera Omnia, Άλδος Μανούτιος, Βενετία, 1495·
Κλαυδίου Πτολεμαίου, Περὶ τῆς γεωγραφίας βιβλία ὀκτώ, Johannes Schott, Στρασβούργο, 1513·
Ρήγα Βελεστινλή, Χάρτα τῆς Ἑλλάδος, Βιέννη, 1797·
John Sibthorp, Flora Graeca, Richard Taylor, Λονδίνο 1806·
Κωνσταντίνου Π. Καβάφη, Ποιήματα 1905, Αλεξάνδρεια, 1919-1932·

Τέλος, για τους σκοπούς της εκδήλωσης, παρατάθηκε ειδικά για τα μέλη του Συνδέσμου μας η έκθεση «Πώς απέθανε η Μικρά Ασία», με σημαντικό φωτογραφικό υλικό και μαρτυρίες, η οποία διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Μουσείο Μάνου και Αναστασίας Φαλτάιτς και στεγάστηκε στην είσοδο της Βιβλιοθήκης.

Ευχαριστούμε την αντιπρόεδρο του ΔΣ του Συνδέσμου, δρ Τιτίκα Καραβία, για την πρωτοβουλία και την οργάνωση της εκδήλωσης, καθώς και την αναπληρώτρια γενική διευθύντρια Αντωνία Αράχωβα και το προσωπικό της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος, για την ευγενική τους φιλοξενία.

(Η δρ Μυρτώ Γεωργακοπούλου είναι αρχαιομέτρης, ερευνήτρια στο Εργαστήριο Fitch της Βρετανικής Σχολής Αθηνών και έως πρόσφατα μέλος του ΔΣ του Συνδέσμου Υποτρόφων του Ιδρύματος Ωνάση.)

NU-BALKAN: Ο αέρας του ευρωπαϊκού Βορρά στην παράδοση των Βαλκανίων – Μια ιστορία αγάπης

ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΑΪΡΑ ΜΗΛΟΛΙΔΑΚΗ

Μάρθα Μαυροειδή – Stian Carstensen:
12 Δεκεμβρίου 2012, Κεντρική Σκηνή της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών

Ο αυτοσχεδιασμός στην τέχνη, ως τρόπος στιγμιαίας και απρόβλεπτης έκφρασης, δοκιμάζει τα όρια της αισθητικής αντίληψης θέτοντας σε αμφισβήτηση τη σχέση μεταξύ των διαφορετικών ειδών και προκαλώντας το εκάστοτε δομικό μοντέλο δημιουργίας να αποδείξει την ίδια του την αυτάρκεια: χρησιμοποιώντας ως αφετηρία ένα δεδομένο λεξιλόγιο, ο αυτοσχεδιασμός κινητοποιεί τη φαντασία και τον αυθορμητισμό σε μια διαδικασία άρθρωσης μια νέας γλώσσας που επαναπροσδιορίζει στην ουσία της την καλλιτεχνική εμπειρία.

Ο αυτοσχεδιασμός στη μουσική, τόσο στο πεδίο της λόγιας σύνθεσης όσο και σε εκείνο της λαϊκής παράδοσης, είναι ο πιο παλιός τρόπος εξέλιξης της φόρμας, συχνά ως έκφραση μιας κεκτημένης συλλογικής ρητορικής. Μέχρι την Αναγέννηση, στη διάρκεια της οποίας η οργανική και η φωνητική μουσική σταδιακά υπακούουν σε πιο κατεργασμένους μηχανισμούς ανάπτυξης, ο αυτοσχεδιασμός συνυπάρχει με τη γραφή. Κατά τη διάρκεια του 17ου και του 18ου αιώνα, γίνεται ένα μέσο εντυπωσιασμού και δεξιοτεχνίας που επιτρέπεται αποκλειστικά στους σολίστες, ενώ, σε ό,τι αφορά το εκκλησιαστικό όργανο, αποτελεί μια καθιερωμένη πρακτική που έχει ενσωματωθεί πλήρως και στο σύγχρονο ρεπερτόριο.

Ιδίως στην τζαζ, ο αυτοσχεδιασμός αποτελεί ένα αισθητικό πρότυπο, καθώς ταυτίζεται με την αμεσότητα της επικοινωνίας και με την επιτάχυνση της εξέλιξης του μουσικού ιδιώματος. Οι δρόμοι αυτής της εξελικτικής πορείας έχουν οδηγήσει στις μέρες μας την τζαζ σε επιλογές μείξης με διαφορετικά είδη, τα οποία δεν έχουν πάντα κοινές καταβολές, ωστόσο προσιδιάζουν στον χαρακτήρα και την ανοχή στο «τυχαίο» μιας ελεύθερης συνδιαλλαγής.

Ένα εξαιρετικό παράδειγμα μιας τέτοιας ευτυχούς συνύπαρξης είχαμε την ευκαιρία να απολαύσουμε στις 12 Δεκεμβρίου στην Κεντρική Σκηνή της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών από δύο ξεχωριστούς καλλιτέχνες, τη Μάρθα Μαυροειδή, υπότροφο του Ιδρύματος και σολίστ στο πολίτικο λαούτο, και τον Νορβηγό δεξιοτέχνη του ακορντεόν Stian Carstensen. Με ιδιαίτερα αξιόλογες προσωπικές διαδρομές, οι δύο σολίστες, πλαισιωμένοι από τον Γιώργο Βεντούρη στο κοντραμπάσο και τον Κώστα Αναστασιάδη στα ντραμς, μας διηγήθηκαν –κυριολεκτικά και μεταφορικά, μέσα από τη μουσική τους– την «ιστορία» που τους ενώνει: ο θαυμασμός από την πλευρά της Μάρθας στο πρόσωπο του Stian, η επιθυμία της να βρεθεί επί σκηνής με αυτόν τον πολυτάλαντο περφόρμερ –ο όρος δικαιολογείται πλήρως από την πληθωρικά επικοινωνιακή προσωπικότητα του Stian–, τα τραγούδια της, βουτηγμένα στα ηχοχρώματα των Βαλκανίων, που ταξίδεψαν ώς τη Νορβηγία για να συγκινήσουν τον ακορντεονίστα και να τον φέρουν στην Ελλάδα… Μια αληθινή ιστορία –καλλιτεχνικής– αγάπης, που βρήκε τον πιο γόνιμο τρόπο έκφρασης σε ένα απίθανο πάντρεμα του ρυθμικού και μελωδικού πλούτου της τζαζ, της bluegrass και της βαλκανικής παράδοσης, με έμφαση στην ιδέα της παραλλαγής γύρω από οικεία μελωδικά σχήματα, τα οποία στη συνέχεια απογειώνονταν μέσα σε ένα εντελώς νέο ηχητικό περιβάλλον. Με πολύ κέφι, ομορφιά στον ήχο και μια ζεστασιά που προσφέρει μόνο η ειλικρινής επικοινωνία από σκηνής, η Μάρθα και ο Stian θύμισαν σε όλους μας πόσο πλήρης μπορεί να είναι μια καθαρή μουσική εμπειρία: μόνο με τις φωνές, τα όργανα και το ταλέντο τους, οι δυο τους είπαν, μέσα από την υπέροχη ανταλλαγή ενέργειας και έμπνευσης, πολύ περισσότερα από όσα μπορεί να καταγράψει η περιγραφή της εμφάνισής τους.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα βιογραφικά στοιχεία της Μάρθας Μαυροειδή και του Stian Carstensen, σας παραπέμπουμε στον σύνδεσμο της Στέγης για τη μουσική εκδήλωση NU-BALKAN.

Διεθνές συνέδριο του Συνδέσμου Υποτρόφων για οικονομικά και επιχειρηματικά ζητήματα θεωρίας και πρακτικής

ΓΡΑΦΕΙ Η ΜΑΡΙΑ ΜΑΓΓΙΩΡΟΥ

Στις 13 του ερχόμενου Μαΐου, ο Σύνδεσμος Υποτρόφων του Κοινωφελούς Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης διοργανώνει το δεύτερο μεγάλο οικονομικό συνέδριο (πέρα από τις επιμέρους διαλέξεις και συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης σε οικονομικά θέματα που κατά καιρούς έχει πραγματοποιήσει) με τίτλο «Διεθνές Συνέδριο για την Οικονομία και τις Επιχειρήσεις».

Το συνέδριο θα διεξαχθεί στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών υπό την αιγίδα και με τη στήριξη του Ιδρύματος Ωνάση. Στόχος του συνεδρίου είναι να διερευνηθούν σύγχρονα, αιχμηρά προβλήματα οικονομικού ενδιαφέροντος τόσο ως προς την ελληνική όσο και ως προς την ευρωπαϊκή και διεθνή διάστασή τους. Οι εισηγητές θα επιχειρήσουν να αναλύσουν από θεωρητική και εμπειρική σκοπιά κλαδικά, χρηματοοικονομικά, διαρθρωτικά, επιχειρηματικά, περιφερειακά, αναπτυξιακά και άλλα θέματα και να διατυπώσουν προτάσεις πολιτικής.

Η ποικιλία των θεμάτων ανταποκρίνεται σε επίκαιρα ζητήματα ειδικού και γενικού ενδιαφέροντος. Καλούνται όλοι οι υπότροφοι να στηρίξουν με την παρουσία τους το συνέδριο και με τις παρεμβάσεις τους να συνεισφέρουν στον γόνιμο και εποικοδομητικό διάλογο. Ας σημειωθεί ότι οι συζητήσεις θα περιληφθούν στα πρακτικά του συνεδρίου.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτού του συνεδρίου είναι ότι τόσο η οργάνωση όσο και ο συντονισμός και οι ανακοινώσεις πραγματοποιούνται σχεδόν αποκλειστικά από μέλη του Συνδέσμου μας.

Μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου είναι οι εξής:

– Αντώνης Παπαδημητρίου, πρόεδρος ΔΣ Ιδρύματος Ωνάση

– Ιωάννης Ιωαννίδης, αντιπρόεδρος ΔΣ Ιδρύματος Ωνάση

– Παναγιώτης Αλεξάκης, καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

– Βασίλης Αντωνιάδης, διευθύνων σύμβουλος, Business Consulting Group

– Δημήτρης Γεωργούτσος, καθηγητής, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών-ΑΣΟΕΕ

– Δανιήλ Γιαμουρίδης, αναπληρωτής καθηγητής, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών-ΑΣΟΕΕ

– Πέτρος Λυριντζής, καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

– Ιωάννης Μουρμούρης, καθηγητής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

– Ιωάννης Πολλάλης, καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

– Πρόδρομος Προδρομίδης, ερευνητής, Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών

– Ηλίας Τσοτάκος, πρόεδρος-διευθύνων σύμβουλος, Resolutions ΑΕ

– Γεώργιος Χορταρέας, καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Η σύνθεση της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου έχει ως εξής:

– Έφη Τσιότσιου, διευθύντρια Γραφείου Αθηνών, Αριόνα Ελλάς ΑΕ, αντιπροσώπου του Ιδρύματος Ωνάση στην Ελλάδα

– Παναγιώτης Αλεξάκης, καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

– Μαρία Μαγγιώρου, γενική γραμματέας ΔΣ Συνδέσμου Υποτρόφων Ιδρύματος Ωνάση

– Γιώργος Μαυρωτάς, μέλος ΔΣ Συνδέσμου Υποτρόφων Ιδρύματος Ωνάση

– Τάσος Μπουλμέτης, πρόεδρος ΔΣ Συνδέσμου Υποτρόφων Ιδρύματος Ωνάση

– Πρόδρομος Προδρομίδης, ερευνητής, Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών

– Χαρά Σύρου, υπεύθυνη Συνδέσμου Υποτρόφων Ιδρύματος Ωνάση

– Δέσποινα Σχοινά, ειδική γραμματέας ΔΣ Συνδέσμου Υποτρόφων Ιδρύματος Ωνάση.

Διαβάστε το αναλυτικό πρόγραμμα του συνεδρίου εδώ

«Rethink Athens»: Τα αποτελέσματα του διαγωνισμού

ΓΡΑΦΕΙ Η ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ

Η πρόταση Ένα βήμα μπροστά [One Step Beyond] της ολλανδικής ομάδας OKRA αναδείχθηκε νικήτρια του «Rethink Athens», του ευρωπαϊκού διαγωνισμού του Ιδρύματος Ωνάση για την ανασυγκρότηση του κέντρου της Αθήνας.

Τα αποτελέσματα ανακοινώθηκαν σε πανηγυρική τελετή στις 27 Φεβρουαρίου 2013 στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, την οποία τίμησαν με την παρουσία τους ο πρωθυπουργός Αντώνης Σαμαράς, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Ευάγγελος Βενιζέλος, ο προέδρος της ΔΗΜΑΡ Φώτης Κουβέλης, εκπρόσωποι του ΣΥΡΙΖΑ και του ΚΚΕ, ο υπουργός Ανάπτυξης Κωστής Χατζηδάκης, ο Δήμαρχος Αθηναίων Γιώργος Καμίνης, ο αναπληρωτής υπουργός Ανάπτυξης Σταύρος Καλογιάννης, ο υφυπουργός Περιβάλλοντος Σπύρος Καλαφάτης, ο υφυπουργός Ανάπτυξης Νότης Μηταράκης και πλήθος κόσμου.

Στον διαγωνισμό υποβλήθηκαν 71 εξαιρετικά αξιόλογες προτάσεις από όλον τον κόσμο: από την Ελλάδα και άλλες 11 χώρες. Από αυτές ξεχώρισαν 9 μελέτες. Οι 71 υποψήφιες προτάσεις εκτέθηκαν στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών από τις 28 Φεβρουαρίου έως τις 6 Μαρτίου και στη συνέχεια στον σταθμό του Μετρό «Σύνταγμα», σε επιμέλεια του αρχιτέκτονα Πάνου Δραγώνα.

Την κριτική επιτροπή του «Rethink Athens» αποτέλεσαν ο Σπύρος Αμούργης, πρόεδρος της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών, ο Joan Busquets, καθηγητής του Τμήματος Πολεοδομίας και Αστικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ, ο Andrej Hrausky, διευθυντής της Dessa Architecture Gallery της Λιουμπλιάνα, ο δήμαρχος Αθηναίων Γιώργος Καμίνης, ο Γιώργος Πανέτσος, καθηγητής Αρχιτεκτονικής και Αστικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Πατρών, ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση Αντώνης Παπαδημητρίου, ο Mirko Zardini, διευθυντής του Αρχιτεκτονικού Κέντρου του Καναδά, και η Yvette Masson Zanussi, διευθύντρια του Ευρωπαϊκού Φόρουμ για τις Πολιτικές Αρχιτεκτονικής. Της επιτροπής προήδρευσε ο Peter Cachola Schmal, διευθυντής του Γερμανικού Μουσείου Αρχιτεκτονικής, ενώ υπεύθυνη του έργου εκ μέρους του Ιδρύματος Ωνάση ήταν η γραμματέας του Διοικητικού του Συμβουλίου Μαριάννα Μόσχου. Έπειτα από πολυήμερες συνεδριάσεις και, αφού εξέτασαν όλες τις προτάσεις οι οποίες πέρασαν στο δεύτερο στάδιο του διαγωνισμού, τα μέλη της κριτικής επιτροπής αποφάσισαν ομόφωνα να απονείμουν το πρώτο βραβείο στην πρόταση που υπογράφουν το αρχιτεκτονικό γραφείο OKRA LANDSCHAPSARCHITECTEN BV (Knuijt Martin), το γραφείο MIXST URBANISME (Thoral Ingeborg), το Τμήμα Περιβαλλοντικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Βαγκένινγκεν, η ομάδα Landscape Architecture Group (Klemm Wiebke, Steenbruggen Arian, Heusinkveld Bert), το STUDIO 75 (Πάντος-Κίκκος Στέφανος) και οι WSGReenTechnologies GmbH (Peretti Giulia, Bruse Michael, Winterstetter Thomas).

«Πρόκειται για μια πρωτόγνωρη για την Ελλάδα σύμπραξη του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα για ένα έργο πνοής, έργο κοινής ωφέλειας, με άμεσο αντίκτυπο στην καθημερινότητα του πολίτη», τόνισε στην ομιλία του ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση Αντώνης Παπαδημητρίου. «Η πρωτοβουλία "Ξανασκέψου την Αθήνα" έχει στόχο να αλλάξει την εμπειρία του δημόσιου χώρου στο κέντρο της πόλης, να αλλάξει την εικόνα της ελληνικής πρωτεύουσας στα διεθνή μάτια. Η συνεργασία του Ιδρύματος Ωνάση με το ελληνικό κράτος και τους εκπροσώπους του ήταν μέχρι τώρα εξαιρετικά εποικοδομητική και καρποφόρος». Ο Αντώνης Παπαδημητρίου ευχαρίστησε ιδιαίτερα για τη συνεργασία τούς υπουργούς Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, τους ειδικούς γραμματείς, τους φορείς και τις καθ' ύλην αρμόδιες διευθύνσεις των υπουργείων, την Αττικό Μετρό, την περιφέρεια Αττικής, τον ΟΑΣΑ, τη ΔΜΕ, ενώ εξήρε την υποστήριξη του δημάρχου Αθηναίων Γιώργου Καμίνη, των αντιδημάρχων και των άλλων μελών του Δημοτικού Συμβουλίου.

«Στο Ίδρυμα Ωνάση», συνέχισε ο Αντώνης Παπαδημητρίου, «προσπαθήσαμε να δώσουμε τον καλύτερό μας εαυτό, γιατί δεν είμαστε μόνο χρηματοδότες μίας ακόμα μελέτης που θα μείνει στο συρτάρι. Οργανώσαμε μια ισχυρή ομάδα από αρχιτέκτονες, πολεοδόμους, συγκοινωνιολόγους, περιβαλλοντολόγους και επιστήμονες σε τομείς αστικής ανάπτυξης και οικονομίας που πλαισιώνουν τις μελέτες που χρηματοδοτούμε. Το αίτημα για μια ουσιαστική κίνηση προς τη βελτίωση της ζωής μας σε αυτή την πόλη, με το σημαντικό παρελθόν, το δύσκολο παρόν και το ευοίωνο μέλλον, δεν χρειαζόταν πολύ ευήκοα αυτιά για να ακουστεί. Οι φωνές για ένα καλύτερο κέντρο της Αθήνας ήταν και παραμένουν εξαιρετικά δυνατές. Όταν ξεκινούσαμε το πρόγραμμα αναγνωρίζαμε την απόλυτη ανάγκη διάλογου με τον Δήμο, τους πολίτες, τους κατοίκους, τα Επιμελητήρια, και αυτό κάναμε και θα συνεχίσουμε καθημερινά. Η κοινωνική συναίνεση για τέτοια έργα είναι απολύτως αναγκαία», σημείωσε ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση.

«Rethink Athens»: Τα αποτελέσματα του διαγωνισμού

ΓΡΑΦΕΙ Η ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ

Η αρχιτεκτονική μελέτη που επελέγη είναι μια πρόταση απλή, αλλά όχι απλοϊκή. Αποφεύγει τις αρχιτεκτονικές εκκεντρικότητες και είναι μια βιοκλιματική πρόταση που προτείνει λύσεις διαχρονικές, χωρίς υπέρμετρο κόστος συντήρησης, προσαρμοσμένη στο περιβάλλον της Αθήνας και στις ανάγκες της. «Μια πρόταση που θα αγαπήσουν οι Αθηναίοι», σύμφωνα με τον πρόεδρο του Ιδρύματος. Η ολοκλήρωση των μελετών είναι μόνον η αρχή: αμέσως μετά, έχει σειρά η υλοποίηση και, για να γίνει αυτό, πρέπει το έργο να ενταχθεί στο τρέχον ΕΣΠΑ.Ήδη, μάλιστα, έχουν δοθεί οι σχετικές διαβεβαιώσεις. «Πέρα και πιο σημαντική από αυτά είναι η συμπόρευση όλων μας, γιατί τελικά η ουσιαστική διάσωση και αναβίωση της Αθήνας είναι έργο που επαφίεται στον έμπρακτο πατριωτισμό όλων», κατέληξε ο Αντώνης Παπαδημητρίου.

«Είναι τιμή για εμάς και είμαστε περήφανοι που κερδίσαμε αυτόν τον σημαντικό διεθνή διαγωνισμό που οργανώθηκε με μεγάλο επαγγελματισμό από το Ίδρυμα Ωνάση», είπε στην ομιλία του ο εκπρόσωπος του αρχιτεκτονικού γραφείου OKRA, Martin Knuijt. «Είμαστε ευτυχείς που βρισκόμαστε εδώ για να συμβάλουμε στην αναγέννηση του κέντρου της Αθήνας. Στοχεύουμε στο να συνδράμουμε στην αλλαγή της Αθήνας και πιστεύουμε ότι το έργο θα βοηθήσει στην αλλαγή αυτήν, θα βελτιώσει το αστικό περιβάλλον, ενώ θα αναζωογονήσει την περιοχή και σε οικονομικό επίπεδο.Έχουμε παρατηρήσει σε πολλές πόλεις ότι, με τη βελτίωση του δημόσιου χώρου, είναι εφικτή μια τέτοια αλλαγή σε οικονομικό πλαίσιο. Η Αθήνα μπορεί να καταστεί παράδειγμα για πολλές άλλες ευρωπαϊκές πόλεις. Είναι τιμή μας που μπορούμε να βοηθήσουμε την Αθήνα στην πορεία της προς ένα νέο μέλλον», κατέληξε ο Martin Knuijt.

Η βραβευμένη πρόταση του αρχιτεκτονικού γραφείου OKRA

Το ολλανδικό γραφείο OKRA είναι από τα σημαντικότερα διεθνώς γραφεία που ειδικεύονται στον σχεδιασμό του δημόσιου αστικού χώρου. Το γραφείο OKRA ιδρύθηκε το 1994, έχει έδρα την Ουτρέχτη και διευθύνεται από τους Martin Knuijt (Μάρτιν Κνάιτ), Wim Voogt (Βιμ Φόουγκτ) και Boudewijn Almekinders (Μπάουντεβέν Άλμεκιντερς). Τα πιο πρόσφατα σχέδιά τους περιλαμβάνουν το κέντρο της Βασιλείας στην Ελβετία, το λεγόμενο «τρίτο κέντρο» του Λονδίνου στο Κρόιντον, το μητροπολιτικό κέντρο της Κοπεγχάγης, το προγραμματικό σχέδιο για το μελλοντικό κέντρο του Ρότερνταμ, τους Κήπους Cutty Sark στο Λονδίνο και τον χώρο της φλαμανδικής έκθεσης στη Γάνδη. Με στόχο τον ενδιάμεσο χώρο της αρχιτεκτονικής, της πολεοδομίας και του αστικού τοπίου, τα σχέδιά τους συνδυάζουν την ορματική με τη στρατηγική προσέγγιση, για να δημιουργήσουν περιβάλλοντα με χαρακτήρα, κλίμακα, ατμόσφαιρα και λειτουργία, που μπορούν να δώσουν ταυτότητα στον χώρο της κοινωνικής συνύπαρξης.

Η κριτική επιτροπή του διαγωνισμού «Rethink Athens» θεώρησε την πρόταση που βραβεύθηκε εξαιρετικά επιτυχημένη λόγω της προσπάθειάς της να συμπεριλάβει όλες τις διαφορετικές απαιτήσεις του έργου και να ανταποκριθεί στα κριτήρια αξιολόγησης του διαγωνισμού, όπως αυτά περιγράφονται στη σχετική προκήρυξη. Σύμφωνα με τα πρακτικά των συνεδριών της κριτικής επιτροπής, η βραβευμένη πρόταση «επιτυγχάνει να εντάξει ένα σαφές σχέδιο για τη λεωφόρο και τις πλατείες μέσα στο ευρύτερο σύστημα των αστικών χώρων και τοπίων που συναπαρτίζουν το κέντρο της Αθήνας. Αναπτύσσοντας μια ευρύτερη σύλληψη, μπορεί μάλιστα να επεκταθεί σε γειτονικούς χώρους στο εγγύς μέλλον. Καταδεικνύει, έτσι, τις δυνατότητες για την ανάπλαση του συνόλου του κέντρου της πόλης».

Η συγκεκριμένη μελέτη, με πληρότητα, λειτουργικότητα, ορματικό αλλά και ρεαλιστικό τρόπο, αντιμετωπίζει ευρηματικά τα προβλήματα του δημόσιου χώρου στο κέντρο της πόλης. Κυρίως όμως επικεντρώνεται στη δημιουργία των συνθηκών που θα επιτρέψουν στον πολίτη της Αθήνας να αναπτύξει φιλική σχέση με την πόλη του, καθιστώντας τον άξονα Αμαλίας-Πανεπιστημίου-Ομόνοιας και Πατησίων όχι σημείο διέλευσης, αλλά τόπο προορισμού.

Στόχος της βραβευμένης μελέτης στον διαγωνισμό «Rethink Athens» είναι η δημιουργία μιας παλλόμενης, πράσινης και προσιτής καρδιάς της πόλης. Η μελέτη δεν εφαρμόζει απλώς σύγχρονες ιδέες για τον έλεγχο των περιβαλλοντικών συνθηκών, τη μείωση της κυκλοφορίας των οχημάτων και τον προγραμματισμό του δημόσιου χώρου. Φιλοδοξεί να προχωρήσει «ένα βήμα μπροστά», ώστε να φτάσει σε μια ολοκληρωμένη πρόταση για μια ευέλικτη, προσπελάσιμη πόλη, που θα σφύζει από ζωντάνια, θα συνδέει τις γειτονικές περιοχές του κέντρου και θα αποτελέσει έναν καταλύτη για την αναβάθμιση ολόκληρης της Αθήνας. Ταυτόχρονα συνηγορεί στην αποκατάσταση του κοινωνικού ιστού, φέρνοντας «κοντά» τα Πατήσια και το Αρχαιολογικό Μουσείο με την Τριλογία και το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης, χάρις στον ουσιαστικό ρόλο των μέσων μαζικής μεταφοράς και της συνολικότερης νέας χρήσης του αστικού χώρου. Όλα αυτά, μέσα από τον συνεχή διάλογο και την αποκατάσταση της σχέσης του κέντρου με τους πράσινους λόφους που την περιβάλλουν, τις γειτονιές της, τη μοναδική ιστορία της.

Η βραβευμένη πρόταση αποτελεί τη βάση για την επεξεργασία της μελέτης που τελικά θα εφαρμοστεί, ύστερα από διάλογο με την πολιτεία και τους φορείς της πόλης. Κύριες αρχές της είναι οι εξής:

Μια προσιτή πόλη: Η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει τέσσερις χαρακτηριστικούς τόπους. Το Σύνταγμα και η Πλατεία Ομονοίας θα αποτελούν τις δύο πράσινες αστικές πλατείες, με εξέχοντα και άφθονα υδάτινα στοιχεία. Η Πλατεία Δικαιοσύνης θα μετατραπεί σε ένα πράσινο αστικό δωμάτιο, το οποίο θα περιλαμβάνει μια πηγή νερού και θα φιλοξενεί δραστηριότητες σε ένα σκιασμένο προαύλιο. Στο μέσο της οδού Πανεπιστημίου, ένα πράσινο σύνολο θα δώσει στην περιοχή τον χαρακτήρα αστικού πάρκου. Το πράσινο θα χρησιμοποιηθεί ως ένα συνεκτικό δίκτυο που θα ενώνει τον δημόσιο χώρο προς κάθε κατεύθυνση και θα συνδέει τις παρακείμενες γειτονιές, με αποκορύφωμα την Πανεπιστημίου. Η νέα γραμμή του τραμ θα σχεδιαστεί κατά τέτοιον τρόπο ώστε να είναι εμφανής και να αποτελεί βασικό συστατικό της εικόνας του χώρου, συμβάλλοντας στη συνοχή του.

Φωτορεαλιστική απόδοση της επιλεγμένης πρότασης για μιαν Αθήνα πιο πράσινη και φιλική προς τον πολίτη

Η Ομόνοια με πράσινο και υδάτινα στοιχεία

Η βραβευμένη πρόταση του αρχιτεκτονικού γραφείου OKRA

Ο Martin Knuijt παρουσιάζει τη βραβευμένη πρόταση του γραφείου OKRA

Μια πόλη ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή: Η Πανεπιστημίου θα μεταμορφωθεί σε μια πράσινη ραχοκοκαλιά ενός ευρύτερου πράσινου δικτύου, που θα προσφέρει σκιά και προστασία. Η ευρύτερη στρατηγική περιλαμβάνει: τη μείωση της αστικής θερμοκρασίας, τη βελτίωση των συνθηκών περιβαλλοντικής άνεσης (φυσική ψύξη χάρις στη δημιουργία πράσινου και σκιάς στον δημόσιο χώρο, πράσινων ταρατσών και προσόψεων, ψυχρών δαπέδων), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, καθώς και τη διαχείριση του νερού (συγκέντρωση νερού από καταιγίδες και άρδευση). Το νέο πράσινο τρίγωνο της πόλης θα συνδεθεί με τους λόφους γύρω από το κέντρο της πόλης, με αποτέλεσμα η μείωση της αστικής θερμοκρασίας να επεκταθεί σε όλο το Μητροπολιτικό Κέντρο. Η στρατηγική του πράσινου στην Αθήνα θα περιλαμβάνει μέριμνα για τη σωστή άρδευση, καθώς η καλή κατάσταση των φυτών είναι αποφασιστικής σημασίας για τη μείωση της θερμοκρασίας. Το βρόχινο νερό θα συλλέγεται σε υπόγειες δεξαμενές, στις ταράτσες ή όπου αλλού κριθεί σκόπιμο και εφικτό. Ακόμη, το νερό θα χρησιμοποιηθεί και με «ποιητικό τρόπο», κάνοντας αναφορά στον υπόγειο ποταμό Ηριδανό.

Μια πόλη που σφύζει από ζωντάνια: Η αναβάθμιση της οδού Πανεπιστημίου περιλαμβάνει τη δημιουργία φιλόξενων χώρων κατά μήκος του δρόμου. Η μελέτη εισάγει την ιδέα του θεάτρου των 1.000 δωματίων στα κενά κτήρια, όπου οργανώνονται πολιτιστικά δρώμενα και δημιουργούνται νέα σημεία ενδιαφέροντος για τη δημιουργία μιας ζωντανής ατμόσφαιρας. Το πρόγραμμα των δραστηριοτήτων αυτών θα έχει σχέση με την ελληνική φιλοσοφία, την επιστήμη, το θέατρο και την τέχνη. Στόχος είναι η δημιουργία ενεργών μετώπων που θα δημιουργήσουν συνδέσεις μεταξύ των κτηρίων και της δημόσιας σφαίρας. Σε μικρότερη κλίμακα οι ελαφριές αρχιτεκτονικές εγκαταστάσεις δεν θα εστιάσουν μόνο στην εμπορική δραστηριότητα αλλά θα προσφέρουν και άλλες εξυπηρετήσεις, όπως τα περίπτερα νερού ή μια βιβλιοθήκη παιχνιδιών. Τέλος, το διαδραστικό διακοσμητικό φως θα δώσει στον δημόσιο χώρο την κατάλληλη ατμόσφαιρα κατά τις βραδινές ώρες.

Οι δημιουργοί της βραβευμένης πρότασης υποστηρίζουν ότι η ανασυγκρότηση του ανώνυμου χώρου στην καρδιά της Αθήνας είναι εφικτή και δηλώνουν τη βεβαιότητα τους για τη δυνατότητα συνδυασμού της αστικής ζωντάνιας της περιοχής με τη δημιουργία μιας πράσινης, φιλικής στον πεζό, ραχοκοκαλιάς, η οποία θα συμβάλει στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην Αθήνα.

Μέσα στους επόμενους μήνες, η ομάδα των OKRA θα επεξεργαστεί περαιτέρω τις ιδέες της, ώστε να καταθέσει ένα συγκεκριμένο σχέδιο για ολόκληρο το κέντρο της πόλης. Η φάση της εφαρμογής θα είναι μια διεθνής και ελληνική συνεργασία, στο πλαίσιο της οποίας οι Έλληνες αρχιτέκτονες του Στούντιο 75, καθώς και Έλληνες μηχανικοί, θα μετεξελίξουν τη βραβευμένη πρόταση του διαγωνισμού σε ένα εγκεκριμένο σχέδιο, το οποίο θα υλοποιηθεί με ευρωπαϊκούς πόρους.

Η βραβευμένη πρόταση του αρχιτεκτονικού γραφείου OKRA

Φωτορεαλιστική απόδοση της επιλεγμένης πρότασης για μιαν Αθήνα πιο πράσινη και φιλική προς τον πολίτη

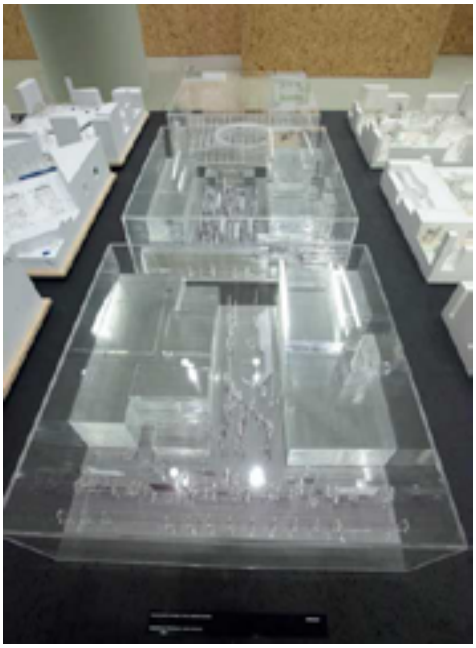

Η μελλοντική Πανεπιστημίου: πεζόδρομος, τραμ και ποδηλάτες

Οι προτάσεις που διακρίθηκαν

Οι υπόλοιποι διακριθέντες του Ευρωπαϊκού Διαγωνισμού «Rethink Athens» είναι οι εξής:

Δεύτερο Βραβείο: Ηλούση Κυριακή, Kerexeta Iturritxa Oihana, Γουρδούκης Δημήτριος, Τρυφωνίδου Αικατερίνη, Βασιλάκης Φώτιος, Χριστοφορίδου Θεοδώρα

Έπαινος (εκ δύο ισοτίμων): Νικηφορίδης Πρόδρομος, Cuomo Bernard

Έπαινος (εκ δύο ισοτίμων): Αναγνωστάκης Γεώργιος, Κουμάντου Χρυσούλα, Socci Gianmaria, Θωμίδου Άλκηστις-Αθανασία

Εύφημος Μνεία: Αντονάς Αριστείδης, Κουτσογιάννη Κατερίνα, Ησαΐας Πλάτων

Πρώτη Επιλαχούσα Πρόταση: Volkert Silke / Sima Architecture + Urbanism, Weightman Magnus, Garofalo Francesco / Openfabric, Constantino Barbara

Δεύτερη Επιλαχούσα Πρόταση: Χάρρυ Κ. Μπουγαδέλλης και συνεργάτες Αρχιτέκτονες ΑΕ. ΑΕΤΕΡ Αρχιτέκτονες, Μπάτζιος Γεώργιος, Martha Schwartz Partners Ltd.

Τρίτη Επιλαχούσα Πρόταση: Ζωμάς Αλέξανδρος, Μωυσιάδης Δήμος, Παπαβασιλείου Μαρία

Τετάρτη Επιλαχούσα Πρόταση: Abm Arquitectos, Alvarez Blanco – Morugan Architectos Slp.

Βραβείο Ουτοπικής Πρότασης (Πρώτου Σταδίου): Τσιαμπάος Κωνσταντίνος, Κιούρτη Μυρτώ

Εξαγορά (Πρώτου Σταδίου εκ τριών ισοτίμων): Ματρακίδου Άννα, Φούκας Γεώργιος, Φούκα Αγγελική-Ελένη, Βασιλάκη Μαριάνθη, Σφύρα Μαρία, Αγγελέτου Μαργαρίτα, Ζιώγου-Θεοδωρακοπούλου Μυρσίνη, Μαντούση Σπυριδούλα

Εξαγορά (Πρώτου Σταδίου εκ τριών ισοτίμων): Agence Ter Architectures, mX architecture, Agenceter. De

Εξαγορά (Πρώτου Σταδίου εκ τριών ισοτίμων): Suh Yehr, Shin Yeung, Babel Jeremy, Κασάμπαλη Κυριακή.

Η έκθεση του «Rethink Athens» στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών

ΓΡΑΦΕΙ Η ΗΩ ΠΑΣΧΟΥ

Η έκθεση των αποτελεσμάτων του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού «Rethink Athens» που διοργάνωσε το Ίδρυμα Ωνάση πραγματοποιήθηκε στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών από τις 27 Φεβρουαρίου 2013 μέχρι τις 6 Μαρτίου 2013 και αποτέλεσε για όλους τους επισκέπτες μια οπτική εμπειρία, αποκαλυπτική του τρόπου με τον οποίο το κέντρο της πόλης μπορεί να ξαναζήσει.

Με την ολοκλήρωση του πρώτου σταδίου, η ανασυγκρότηση του αθηναϊκού κέντρου με άξονα την Πανεπιστημίου περνά στη φάση της υλοποίησης και επιταχύνει τη δράση του «Rethink Athens»/«Ξανασκέψου την Αθήνα», με το όραμα να μεταμορφωθεί το κέντρο της Αθήνας σε χώρο για τους πολίτες, χωρίς αυτοκίνητα.

Το ενδιαφέρον της συγκεκριμένης έκθεσης, την οποία επιμελήθηκε ο Πάνος Δραγώνας, είναι ότι παρουσίασε με μοναδικό τρόπο το σύνολο των προτάσεων που κατατέθηκαν. Ο θεατής-επισκέπτης συναντούσε στο κέντρο του εκθεσιακού χώρου μια εσωτερική «πλατεία», η οποία φιλοξενούσε τα 27 προπλάσματα-μακέτες που υποβλήθηκαν στο τελικό στάδιο του διαγωνισμού.

Στις μακέτες παρουσιάστηκαν σημεία του κέντρου της πόλης, όπως η Πλατεία Ομονοίας και η διασταύρωση των οδών Κοραή και Πανεπιστημίου, ενώ γύρω από την «κεντρική πλατεία» της έκθεσης είχαμε τη δυνατότητα να δούμε τα έργα που έλαβαν τα δύο βραβεία, τους δύο επαίνους και την εύφημο μνεία της επιτροπής. Παράλληλα, στους περιμετρικούς τοίχους του εκθεσιακού κέντρου της Στέγης υπήρχαν δείγματα των μελετών που κατατέθηκαν στο πρώτο στάδιο του διαγωνισμού και δεν έτυχαν κάποιας διάκρισης.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον είχε η βραβευμένη ουτοπική πρόταση στην οποία συμμετείχε η Μυρτώ Κιούρτη, υπότροφος και μέλος του Συνδέσμου Υποτρόφων του Ιδρύματος Ωνάση. Η υπότροφος, η οποία εκπόνησε τη διδακτορική διατριβή της στο ΕΜΠ με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση, συμμετείχε στον διαγωνισμό από κοινού με τον αρχιτέκτονα Κώστα Τσιαμπάο και τον κοινωνιολόγο Παναγή Παναγιωτόπουλο. Σχετικά με τη βράβευσή της σχολίασε η ίδια: «Υπό μία έννοια, νιώθω σαν ένα "παιδί" του Ιδρύματος, το οποίο χαίρεται όταν επιβραβεύεται από εκείνον που το είχε εξαρχής στηρίξει. Στέλνω λοιπόν και πάλι τις θερμές μου ευχαριστίες προς το Ίδρυμα, που με βοήθησε να πραγματοποιήσω τη διατριβή μου, η οποία και οδήγησε στη συγκεκριμένη πρότασή μου στον διαγωνισμό».

Αξίζει να σημειωθεί πως τόσο ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση, Αντώνης Παπαδημητρίου, όσο και η γραμματέας του ΔΣ του Ιδρύματος, Μαριάννα Μόσχου, τονίζουν στο εισαγωγικό σημείωμα της έκθεσης: «Η επιτροπή πιστεύει πως η πρώτη πρόταση έχει όλα τα χαρακτηριστικά που χρειάζονται για τη δυναμική επιστροφή της Αθήνας: είναι μια πρόταση απλή αλλά κάθε άλλο παρά απλοϊκή, απολύτως εφαρμόσιμη. Λειτουργική, πιστή στο πνεύμα της Αθήνας αλλά κυρίως στις προοπτικές και στις δυνατότητές της, με κέντρο τον πολίτη και τις ανάγκες του».

Στη συνέχεια, μετά την ολοκλήρωση της παρουσίασής της στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, η έκθεση μεταφέρθηκε στον σταθμό του Μετρό στο Σύνταγμα, δίνοντας την ευκαιρία στο αθηναϊκό κοινό να ενημερωθεί σχετικά με τα αποτελέσματα του διαγωνισμού «Rethink Athens» και να μετάσχει στην προβληματική γύρω από την αναβάθμιση του κέντρου της πρωτεύουσας: μια διαδικασία η οποία θεωρείται εξαιρετικής σημασίας από τους διοργανωτές.

Επιστημονική αλήθεια εναντίον κοινής λογικής: Ανιχνεύοντας την πραγματικότητα στο θυγατρικό Ίδρυμα Νέας Υόρκης

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α. ΚΑΤΕΡΕΛΟΣ

Το ακροατήριο που, έχοντας αντιμετωπίσει τη βροχή της ημέρας, προσήλθε στο θυγατρικό Ίδρυμα Ωνάση της Νέας Υόρκης, στις 2 Οκτωβρίου 2012, για να παρακολουθήσει τη συζήτηση με θέμα την αντιδιαστολή της αλήθειας με την εμπειρία κατά την ανίχνευση της πραγματικότητας [«Truth vs. Experience in Probing Reality»], στο πλαίσιο του κύκλου συζητήσεων με θέμα «Αλήθεια (και Ψέματα)» [«On Truth (and Lies)»] (βλ. ΑΩ 55 και ΑΩ 56), ανταμείφθηκε απολαμβάνοντας ένα συναρπαστικό νοητικό ταξίδι ιλιγγιωδών αποστάσεων ανάμεσα σε γαλαξίες και υποατομικά σωματίδια, με παύσεις διακριτικού «κοσμικού» χιούμορ από τον προσκεκλημένο ομιλητή!

Ο συντονιστής της συζήτησης, Simon Critchley, καθηγητής Φιλοσοφίας στο New School for Social Research της Νέας Υόρκης, συνομίλησε με τον Brian Greene, βραβευμένο συγγραφέα και καθηγητή Φυσικής και Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Κολούμπια, ο οποίος έχει αναγνωριστεί για τις ρηξικέλευθες ανακαλύψεις του στο πεδίο της Θεωρίας των Υπερχορδών. Το βιβλίο του The Elegant Universe, το οποίο έχει μεταφραστεί στα ελληνικά με τον τίτλο Το κομψό Σύμπαν (εκδ. Ωκεανίδα, 2004), ήταν υποψήφιο για το βραβείο Πούλιτζερ το 2000, ενώ το βιβλίο του The Fabric of the Cosmos περιελήφθη στη λίστα των πλέον ευπώλητων βιβλίων σύμφωνα με τους New York Times και ενέπνευσε την Washington Post να αποκαλέσει τον Greene «τον καλύτερο εκλαϊκευτή δυσνόητων ιδεών στον κόσμο σήμερα». Στο τελευταίο του βιβλίο, The Hidden Reality, που συγκαταλέγεται επίσης στα ευπώλητα των New York Times, πραγματεύεται το «Πολυσύμπαν» («Multiverse»).

Λόγω της ανάγκης κατανόησης της σχέσης μεταξύ της επιστημονικής αλήθειας και της κοινής λογικής, ως βασικοί σταθμοί για το νοητικό ταξίδι της θεματικής βραδιάς ετέθησαν από τον καθηγητή Critchley αυτή ακριβώς η έννοια του Πολυσύμπαντος, καθώς και η εφαρμογή της θεωρίας των Υπερχορδών στα κοσμολογικά προβλήματα, με αφορμή τη διαπίστωση ότι το βιβλίο The Hidden Reality είναι ένα φιλοσοφικό βιβλίο. Ζητήθηκε από τον καθηγητή Greene να παρουσιάσει τον ρόλο της επιστημονικής αλήθειας και της κοινής λογικής στην ανίχνευση της πραγματικότητας μέσα από μια χρονολογική ανασκόπηση των κυριότερων ανακαλύψεων-ορόσημων της Φυσικής, ξεκινώντας από τη θεωρία της Ειδικής Σχετικότητας του Einstein, περνώντας από τη θεωρία της Γενικής Σχετικότητας και την Κβαντομηχανική, και φτάνοντας μέχρι και τη θεωρία των Υπερχορδών.

Διαπιστώθηκε ότι όλες οι προαναφερθείσες είναι μη διαισθητικές θεωρίες αν κάποιος συγκρίνει την κοινή λογική με την επιστημονική αλήθεια. «Η Ειδική Σχετικότητα αλλάζει την όψη της πραγματικότητας», ανέφερε ο καθηγητής Greene, προσθέτοντας ότι «πριν από το έργο του Einstein, το 1905, υπήρχε μία βασική διαισθητική ιδέα της κοινής λογικής σύμφωνα με την οποία υπάρχει μία αρένα που λέγεται χώρος και ένα χαρακτηριστικό του σύμπαντος που λέγεται χρόνος». Με βάση αυτήν τη διαισθητική ιδέα, τα πράγματα αλλάζουν με τον χρόνο και όλοι συμφωνούν, εντός των ορίων αυτού του μοντέλου, για το πώς τα πράγματα είναι, κινούνται και εξελίσσονται.

«Ο Einstein έδειξε ότι αυτή η ιδέα είναι εντελώς λανθασμένη», τόνισε ο Brian Greene και εξήγησε ότι δεν συμφωνούν όλοι οι άνθρωποι για κάτι που συμβαίνει ταυτόχρονα, για το πώς κυλάει ο χρόνος, για το πόσο μεγάλο ή μικρό είναι κάτι, όχι για λόγους υποκειμενικότητας αλλά για κάτι που ισχύει ακόμη και για τους αντικειμενικά ειδικούς στη μέτρηση του χρόνου. Η ασυμφωνία οφείλεται στο γεγονός ότι, στην Ειδική Σχετικότητα, η σχετική κίνηση αλλάζει τη ροή του χρόνου ακόμη και αν συγχρονίσουμε τα ρολόγια μας. Ειδικοί στη μέτρηση του χρόνου θα δώσουν διαφορετικές απαντήσεις για το πόσος χρόνος πέρασε αν κινηθούν ο ένας σχετικά με τον άλλον, και οι απαντήσεις τους θα είναι εξίσου ορθές. Στην καθημερινή ζωή αυτές οι διαφορές δεν είναι αισθητές γιατί οι σχετικές ταχύτητες είναι μικρές, αλλά σε ταχύτητες που προσεγγίζουν την ταχύτητα του φωτός οι διαφορές είναι τεράστιες.

Το επόμενο αποφασιστικό βήμα του Einstein ήταν να κατανοήσει τη δύναμη της βαρύτητας. Για τον υπολογισμό της δύναμης της βαρύτητας, ο Νεύτωνας μάς είχε δώσει μία εξίσωση, διαιρώντας το γινόμενο των μαζών που αλληλεπιδρούν με το τετράγωνο της μεταξύ τους απόστασης και πολλαπλασιάζοντας με μία σταθερά. Ο Brian Greene εξήγησε ακολούθως ότι, έπειτα από δέκα χρόνια δουλειάς, ο Einstein, το 1916, εξέδωσε τη Γενική Θεωρία της Σχετικότητας, έχοντας διαπιστώσει ότι η βαρύτητα συν-

Επιστημονική αλήθεια εναντίον κοινής λογικής: Ανιχνεύοντας την πραγματικότητα στο θυγατρικό Ίδρυμα Νέας Υόρκης

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α. ΚΑΤΕΡΕΛΟΣ

δέεται με τον χώρο και τον χρόνο και ότι η ύπαρξη μιας μάζας προκαλεί στρεβλώσεις στη χωροχρονική «ύφανση» όπως μια συμπαγής μπάλα πάνω σε ένα σεντόνι, διαδίδοντας έτσι τη δύναμη της βαρύτητας – ιδέα η οποία εναντιωνόταν στη διαίσθηση. Επιπλέον, κατάφερε να αποδείξει ότι είχε δίκιο, καθώς ήταν δυνατόν από τη θεωρία να εξαγάγει παρατηρήσιμες προβλέψεις, όπως στην περίπτωση της μεταπτωτικής κίνησης του πλανήτη Ερμή. Η καμπυλότητα στον χώρο και τον χρόνο οδήγησε σε μία πρόβλεψη η οποία λειτουργούσε, οπότε και θα μπορούσε να εφαρμοστεί στην Κοσμολογία, σε ολόκληρο το σύμπαν.

Σε αυτό το σημείο των συλλογισμών του συνομιλητή του, ο Simon Critchley τόνισε το κριτήριο της ελεγξιμότητας μιας θεωρίας και ρώτησε τον ειδικό με τι μοιάζει το σύμπαν. Έλαβε την παράδοξη απάντηση ότι είναι απέραντο, δίχως κάποια ολική καμπυλότητα, και εκτείνεται με τον χρόνο σαν μια άπειρη παραλλαγή ενός τρισδιάστατου τραπεζομάντιλου.

Ο σκοπός της Φυσικής ήταν η θεωρία του ενοποιημένου πεδίου, με καλύτερη υποψήφια τη θεωρία των Υπερχορδών ή, απλώς, Χορδών. Ο καθηγητής Greene κλήθηκε να εξηγήσει τη θεωρία των Χορδών με δεδομένο ότι τα σωματίδια είναι παλλόμενες χορδές. Παραδέχθηκε μάλιστα ότι αυτό είναι ευκολότερο από το να εξηγήσει τη Θεωρία της Σχετικότητας ή την Κβαντομηχανική.

Στην καρδιά της ύλης, μέσα στα ηλεκτρόνια και στα κουάρκς, υπάρχει ένα νήμα που πάλλεται σαν χορδή σε ένα μουσικό όργανο και, με τον διαφορετικό τρόπο δόνησης, δημιουργεί τα διαφορετικά σωματίδια. Η «νότα» στην οποία παίζει η θεμελιώδης χορδή παρέχει το φάσμα των σωματιδίων που γνωρίζουμε.
Η θεωρία των Χορδών, διευκρίνισε ο Brian Greene, είναι υποθετική μέχρι σήμερα: δεν έχει αποδειχθεί. Πρόσθεσε όμως ότι είναι πολύ δύσκολο να αποδειχθεί, γιατί οι χορδές είναι απίστευτα μικροσκοπικές. Ενώ η Γενική Θεωρία της Σχετικότητας επαληθεύτηκε από παρατηρήσεις, όπως μία ηλιακή έκλειψη το 1919, γεγονός είναι ότι, εάν μια θεωρία παραμείνει μονίμως μη ελέγξιμη, τότε παύει να είναι επιστημονική και μετατρέπεται σε μια ενδιαφέρουσα ιδέα που ενδέχεται να είναι ορθή. Μια επιστημονική ιδέα δεν χρειάζεται πίστη. Μέχρι την ημέρα της συνομιλίας, η θεωρία των Χορδών δεν είχε πειραματικά αποτελέσματα, όμως το μποζόνιο του Higgs από το πείραμα στον μεγάλο επιταχυντή αδρονίων «LHC» στο CERN μπορεί να αποτελέσει απόδειξη για τη θεωρία αυτή. Το κοινό γέλασε όταν άκουσε τον διακεκριμένο φυσικό να λέει ότι για την έλλειψη ελεγξιμότητας της θεωρίας των χορδών δεν φταίει η θεωρία αλλά η αδυναμία των πειραματιστών να την αποδείξουν!

Θίγοντας την έννοια του «Πολυσύμπαντος», ο Simon Critchley έλαβε την εξήγηση ότι, αν θεωρηθεί ότι το σύμπαν είναι απέραντο, τότε μπορεί κάπου να υπάρχουν όντα παρόμοια με τον ίδιο και τον συνομιλητή του, που να διεξάγουν την ίδια συνέντευξη ξανά και ξανά και αυτό, γιατί η Κβαντομηχανική πρεσβεύει πως υπάρχει ένα πεπερασμένο πλήθος διαμορφώσεων για τα σωματίδια που μας αποτελούν, σαν τους τρόπους ανακατέματος μιας τράπουλας. Ένα άπειρο σύμπαν συνεπάγεται άπειρη ικανότητα επανάληψης, συμπέρανε ο Greene, για να συνεχίσει λέγοντας ότι το σύμπαν μας είναι σαν μία φέτα σε μία κοσμική φραντζόλα ψωμί! Για να υπερασπιστεί την ελεγξιμότητα της θεωρίας των Χορδών, είπε ότι στον LHC μπορεί κατά τα πειράματα σύγκρουσης πρωτονίων να χαθεί ενέργεια με τη μορφή σωματιδίων από τη δική μας «φέτα» και να περάσει σε άλλη διάσταση, γεγονός που θα μπορούσε να ανιχνευθεί από την ενεργειακή «υπογραφή» του απολεσθέντος σωματιδίου.

Κατόπιν, ώθησε τη σκέψη των ακροατών στην ιλιγγιώδη ιδέα ότι συνυπάρχουμε σε διαστάσεις τις οποίες δεν μπορούμε να αντιληφθούμε με τις αισθήσεις μας· ότι στεκόμαστε τυφλοί απέναντι στην ύπαρξή τους, σαν να ζούμε σε ένα «matrix», καθώς η θεωρητική Φυσική προχωρεί όλο και περισσότερο προς το μη ελέγξιμο. Ο ίδιος προτιμά να σκέφτεται ιδέες που ίσως χρειαστούν δεκαετίες για να αποδειχθούν, όταν άλλοι τις απορρίπτουν. Μια τέτοια ιδέα, που ξεπερνά τα εσκαμμένα, είναι και η ιδέα του Πολυσύμπαντος, η οποία, ενώ είναι επί της αρχής ελέγξιμη, μοιάζει να υπερβαίνει τα όρια. Ο ίδιος προτιμά να ακολουθεί τα Μαθηματικά όπου και αν τον οδηγούν.

Στο σημείο αυτό, ο Simon Critchley έθεσε το θέμα της σχέσης των Μαθηματικών με την πραγματικότητα, για να λάβει την απόκριση ότι «η πραγματικότητα είναι το πώς αισθανόμαστε τα Μαθηματικά» και, έτσι, να εισέλθει στον πρόναο μιας σύντομης

Επιστημονική αλήθεια εναντίον κοινής λογικής: Ανιχνεύοντας την πραγματικότητα στο θυγατρικό Ίδρυμα Νέας Υόρκης

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α. ΚΑΤΕΡΕΛΟΣ

διαλεκτικής για τη μαθηματική αισθητική, την αισθητική κομψότητα μιας μαθηματικής απόδειξης, που μπορεί να είναι και ένα ισχυρό πρακτικό εργαλείο. Αποκρινόμενος στην ερώτηση για το πώς βλέπει ο ίδιος τη σχέση των Μαθηματικών με τη γλώσσα, ο Greene ξάφνιασε με το χιούμορ του, λέγοντας ότι η απάντησή του αλλάζει κάθε φορά! Εξήγησε ότι τα Μαθηματικά είναι ένα είδος στενογραφίας μίας φράσης σε μία γλώσσα όπως τα αγγλικά, και, επίσης, τα Μαθηματικά είναι ένα προϊόν του μυαλού μας μέσα σε ένα γλωσσικό πλαίσιο. Όταν όμως κάποιος βλέπει ότι τα Μαθηματικά περιγράφουν την πραγματικότητα, τότε συνιστούν μια πρωταρχική ιδέα, πρόσθεσε ο Greene και αστειεύτηκε διηγούμενος μια υποθετική συνάντηση με εξωγήινους, με σκοπό να συζητήσει κάποτε η ανθρωπότητα τη σκοπιμότητα χρήσης των Μαθηματικών για την ερμηνεία του κόσμου. «Τα Μαθηματικά είναι η γλώσσα μας για να ενσωματώσουμε πρότυπα κατά τρόπον ώστε να μπορούμε να τα αναλύουμε συστηματικά. Όταν εξάγουμε συστηματικούς νόμους, τότε ασκούμε τα Μαθηματικά», τόνισε με έμφαση.

Στην ερώτηση του καθηγητή Critchley για το τι θα συνέβαινε στην ανθρώπινη ελευθερία εάν υπήρχε μία ενιαία θεωρία, ο καλεσμένος συνομιλητής αιφνιδίασε το κοινό:

Σύμφωνα με τις αρχές της Φυσικής, είπε, για την οποία οι άνθρωποι είναι σύνολα κινούμενων σωματιδίων, είναι δύσκολο να δει κάποιος την έννοια της ελεύθερης βούλησης. Έτσι, υπάρχει απλώς μια ψευδαίσθηση ελευθερίας, και το μόνο που χρειάζεται είναι αυτή να οριστεί ξανά!
Μνημονεύοντας τον Camus και τον Pascal, ο Simon Critchley αντέτεινε στον Brian Greene τον φόβο που προκαλεί το άπειρο, την ανάγκη για πίστη αλλά και έρωτα, τον πόθο ενώπιον της επιστήμης, που δημιουργεί κάτι αφηρημένο χωρίς σώμα και αίμα. Ο δεύτερος απάντησε εκφράζοντας το θαυμασμό του για τους ανθρώπους, που μοιάζουν με μυρμήγκια πάνω σε έναν βράχο και που, παρά το μικροσκοπικό μέγεθός τους, μπορούν να φαντάζονται το σχήμα του σύμπαντος, να κάνουν προβλέψεις και να υπολογίζουν. Εξάλλου, δεν μπορεί κάποιος που ζει σε ένα κουκούλι να έχει λογική κρίση για το αν η ζωή αξίζει. Ο Greene θεωρεί πως έχει σημασία αν το σύμπαν έχει «τόσες» διαστάσεις, ενώ επίσης θέλει να μάθει για τη σκοτεινή ενέργεια απείρως μακριά. «Με αυτήν τη σκέψη σηκώνομαι το πρωί», τόνισε!

Προτού χειροκροτηθεί ένθερμα, ο καλεσμένος ομιλητής απάντησε με χιούμορ και ευθύτητα στις ερωτήσεις του ακροατηρίου και αντιπρότεινε την έννοια του ολογράμματος, αντί του αρχαίου μύθου της σπηλιάς, σχετικά με το πώς αντιλαμβανόμαστε τον πραγματικό κόσμο.

(Ο Νικόλαος Α. Κατερέλος είναι χημικός μηχανικός του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, κάτοχος διδακτορικού τίτλου από το Πανεπιστήμιο του Ρέντινγκ του Ηνωμένου Βασιλείου. Υπηρετεί ως ειδικός επιστήμονας στον Ενιαίο Φορέα Ελέγχου Τροφίμων/ΕΦΕΤ.)

Ηχητικό υλικό
«Ακούστε τη συζήτηση»

Ο Ηρόδοτος στη Μαύρη Θάλασσα

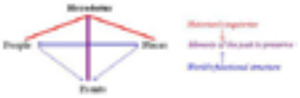
ΓΡΑΦΕΙ Η ANCA DAN

Απόδοση: Εμμανουέλα Σχοινοπλοκάκη

Επιμέλεια: Μελίνα Ταμιωλάκη

Η γνώση του Ηροδότου για τη Μαύρη Θάλασσα και ο τρόπος πρόσληψης και οργάνωσης του υλικού που είχε στη διάθεσή του παρουσιάζουν, αναμφισβήτητα, ιδιαίτερο επιστημονικό ενδιαφέρον. Προτού όμως εστιάσουμε σε αυτό το βασικό θέμα, είναι αναγκαία η διευκρίνιση ορισμένων σχετικών παραμέτρων, τις οποίες κάθε ερευνητής και αναγνώστης χρειάζεται να έχει στον νου του κατά τη μελέτη των Ιστοριών του Ηροδότου.

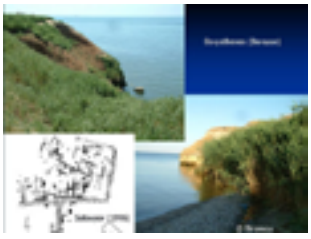

Πρώτον, η γεωγραφική περιοχή που σήμερα ονομάζεται «Μαύρη Θάλασσα» δεν αποτελούσε μία συγκεκριμένη γεωγραφική τοποθεσία με διακριτά όρια και κέντρο κατά την εποχή των Ιστοριών. Δεύτερον, ο Ηρόδοτος είναι ο πρώτος αρχαίος ιστορικός από τον οποίο συλλέγουμε ακριβείς πληροφορίες για την περιοχή και τους πληθυσμούς του Εύξεινου Πόντου, και, συνεπώς, δεν μπορεί να ταυτιστεί με έναν σύγχρονο συγγραφέα, ταξιδευτή ή επιστήμονα. Τέλος, για την καλύτερη κατανόηση του έργου του, οφείλουμε να αναφερόμαστε στην οικουμένη του Ηροδότου, δηλαδή όλον τον τότε γνωστό κόσμο, ως μια δομή αποτελούμενη από ανθρώπους και μέρη (εικ.1). Η Μαύρη Θάλασσα είναι απλώς ένα μέρος αυτής της οικουμένης, το οποίο απομονώνουμε εμείς, οι σύγχρονες αναγνώστες (βέβαια, η περιοχή αυτή «αυτονομείται» και αναφέρεται ξεχωριστά ήδη από κάποιους συγγραφείς του 5ου αι. π.Χ., αρχής γενομένης από τον Πίνδαρο, ακολούθως από τους τραγικούς και αργότερα από λογογράφους όπως τον Ελλάνικο από τη Λέσβο).

Με βάση παραδείγματα που αφορούν τον Εύξεινο Πόντο, το παρόν άρθρο επικεντρώνεται στην οργανική εξήγηση που δίνεται από τον Ηρόδοτο για τον τότε κατοικημένο κόσμο και, πιο συγκεκριμένα, στους ανθρώπους και στους τόπους (εθνογραφία και γεωγραφία, σύμφωνα με την παλαιότερη κλασική ορολογία) ως συντελεστές των γεγονότων που δημιουργούν ιστορία. Αυτά τα δύο στοιχεία αποτελούν, για τον πατέρα της Ιστορίας, αντικείμενο έρευνας και, συνακόλουθα, τους βασικούς άξονες της δικής μας έρευνας.

Α) Άνθρωποι του Πόντου: Εθνογραφικές περιγραφές του Ηροδότου

Η θεώρηση του ανθρώπινου κόσμου στον Ηρόδοτο είναι περισσότερο περίπλοκη από τη φημισμένη διπολική αντίθεση μεταξύ Ελλήνων και Βαρβάρων. Ο κόσμος νοείται σαν ένα ιστός αράχνης με κέντρο τους Έλληνες, από όπου ξεκινούν όλα τα νήματα που ενώνουν τις ομόκεντρες υφάνσεις του. Αυτές οι υφάνσεις δημιουργούν και ορίζουν διαφορετικές ζώνες, καθεμιά από τις οποίες ανταποκρίνεται σε διαφορετικούς βαθμούς ετερότητας: βάρβαροι, περισσότερο βάρβαροι, φανταστικοί πληθυσμοί, προχωρώντας από το κέντρο στην περιφέρεια, καθώς ορίζονται συστηματικά με κριτήριο τη γεωγραφική απόστασή τους από το ελληνικό κέντρο.

Ειδικότερα, ο ιστός αποτελείται από τρεις ομόκεντρους κύκλους (εικ.2). Ο πρώτος είναι το Αιγαίο και αντιστοιχεί προς τους Έλληνες και, εν μέρει, προς άλλους ομηρικούς πληθυσμούς, όπως οι Θράκες και κάποιοι πληθυσμοί της Ανατολίας. Ο δεύτερος αποτελεί την περιφέρεια των Σκυθών, των Αιγυπτίων, πιθανόν των Λιβύων, ενώ παρεμβάλλονται και οι Πέρσες. Ο τρίτος κύκλος δεν ανήκει στην οικουμένη, αλλά περιλαμβάνει τις παρυφές του κόσμου, που κατοικούνται από μυθικά πλάσματα, τέρατα και τους Υπερβορείους. Φυσικά, λαμβάνοντας υπόψη τη διαδικασία του εκπολιτισμού, ο Ηρόδοτος στο σύστημά του περιλαμβάνει και ενδιάμεσες πληθυσμιακές ομάδες, οι οποίες προέρχονται από δύο παρακείμενους πολιτι-

Ο Ηρόδοτος στη Μαύρη Θάλασσα

ΓΡΑΦΕΙ Η ANCA DAN

σμούς (όπως για παράδειγμα τους Αγάθυρσους, πληθυσμό από την πρόσμειξη Σκυθών και Θρακών).

Οι εθνογραφικές περιγραφές και το γενικότερο σύστημα που εισάγει ο Ηρόδοτος στο έργο του μπορούν να συγκριθούν με αντιλήψεις άλλων στοχαστών του 5ου αι. όσον αφορά τα κριτήρια ορισμού του ανθρώπου. Καθώς ήταν εξοικειωμένος με τα σοφιστικά διδάγματα, το σύστημά του δέχθηκε, πιθανόν, την κύρια επίδραση του γνωστού μοντέλου εξέλιξης και ορισμού του ανθρώπου, όπως παραδίδεται από τον σοφιστή Πρωταγόρα στον ομότιτλο πλατωνικό διάλογο. Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο, ο άνθρωπος σε ένα πρώτο στάδιο είναι ένα ζώο πλασμένο από τους θεούς, γυμνό, ανυπόδητο και ανέστιο, χωρίς φυσικό εξοπλισμό για να επιβιώσει, μετά τη διανομή των δώρων του Επιμηθέα στον άψυχο κόσμο. Στη συνέχεια, ιδρύει τη λατρεία των θεών, δημιουργεί καταλύματα, ρούχα και υποδήματα, και βρίσκει την τροφή του στη φύση, χάρις στα δώρα της τέχνης και της φωτιάς που του δίνονται από τον Προμηθέα. Σε ένα τρίτο στάδιο, αποκτά την πολιτική τέχνη, αφού ο Δίας τοποθετεί το δίκαιο μεταξύ των ανθρώπων, που στο εξής μπορούν να ζουν σε πόλεις υπό την επίβλεψη του νόμου.

Τα τρία στάδια της ανθρώπινης δημιουργίας (επιμηθεϊκό, προμηθεϊκό και θεϊκό/προερχόμενο από τον Δία) μπορούν να βρουν τα παράλληλά τους στην ιστορία του Ηροδότου. Έτσι, ο επιμηθεϊκός τύπος ανθρώπου εκπροσωπείται από τα προδότεια τέρατα. Στο δεύτερο, προμηθεϊκό, στάδιο βρίσκονται οι άνθρωποι της τρίτης ζώνης του προδότειου ιστού, που τοποθετούνται σε ανώτερο στάδιο εξέλιξης. Είναι εκείνοι που έχουν κατακτήσει τα σημαντικά πολιτισμικά αγαθά της γλώσσας, της θρησκείας, της στέγασης και της κάλυψης βασικών βιοτικών αναγκών (εξαίρεση αποτελούν οι Ανδροφάγοι και οι Νεύροι). Τελικά, το στάδιο του Δία έχει κατακτηθεί από τη μεσογειακή σφαίρα, το ελληνικό κέντρο και, δευτερευόντως, από πληθυσμούς της δεύτερης ζώνης που έχουν κατορθώσει να ζουν σε οργανωμένες πόλεις.

Τα προαναφερθέντα φιλοσοφικά κριτήρια για την κατάταξη των πληθυσμών και πολιτισμών υιοθετούνται από τον ιστορικό στις περιγραφές των λαών που παραθέτει. Πρώτο κατατάσσεται το θρησκευτικό στοιχείο, με τη σύγκριση των ελληνικών ταφικών εθίμων των «λιγότερο» βάρβαρων λαών και την τελετουργική ανθρωποφαγία άλλων, «περισσότερο» βάρβαρων. Ο Ηρόδοτος αναφέρει τη μουμιοποίηση και τις πρακτικές τελετουργικών ακρωτηριασμών και ανθρωποθυσιών από τους Σκύθες, τους Αιγυπτίους και τους Πέρσες, καθώς και την ανθρωποφαγία αφενός, την τελετουργική ανθρωποφαγία από τους Ανδροφάγους, τους Μασσαγέτες κ.ά., και αφετέρου την κανιβαλιστική, που παρατηρείται στον πέρα από την Ποντική Σκυθία κόσμο. Αν και αυτές οι πληροφορίες του Ηροδότου ήταν, το πιθανότερο, προφορικές, πολλές από αυτές έχουν ήδη επιβεβαιωθεί από σχετικά αρχαιολογικά ευρήματα (π.χ. μούμιες σε νοτιοσιβηρικούς τάφους στη Βόρεια Κίνα).

Άλλα αντίστοιχα κριτήρια που ανιχνεύονται στις περιγραφές των Ιστοριών είναι οι διατροφικές συνήθειες των πληθυσμών, όπως η σίτιση των Αγριππίνων από καρπούς ενός μόνο δέντρου, του «Ποντικού», αλλά και το στοιχείο της μόνιμης εγκατάστασης ή όχι σε έναν τόπο, το οποίο μπορεί να κατατάξει έναν λαό σε ανάλογο επίπεδο βαρβαρότητας. Όσον αφορά αυτό το τελευταίο κριτήριο, επισημαίνονται ως εξαιρέσεις το ξύλινο οχυρό και ο οικισμός του Γέλωνα και άλλες απομακρυσμένες οχυρωμένες εγκαταστάσεις στον Πόντο, που φανερώνουν δείγματα ανώτερου πολιτισμού και δυσκολεύουν τη συστηματική κατάταξη των βάρβαρων λαών από τον Ηρόδοτο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, χρειάζεται να δοθούν από τον ιστορικό κάποιες πιθανές αιτίες για την πρόοδο «πολύ» βαρβαρικών πληθυσμών, όπως αν υπήρξε ελληνική επίδραση που βοήθησε τις περιοχές αυτές, μέσω, παραδείγματος χάριν, του εμπορίου.

Εκτός από τα προαναφερθέντα, η καταγωγή, η γλώσσα και ο τρόπος ζωής είναι βασικές επιστημονικές αρχές που εφαρμόζονται από τον Ηρόδοτο συστηματικά αλλά έμμεσα για κάθε πληθυσμό. Στην εθνογραφική εικόνα του Πόντου σημαντική είναι η προσεκτική περιγραφή των Σκυθών. Ο ιστορικός καταγράφει ότι αποτελούν νομαδικό πληθυσμό με συγκεκριμένο τρόπο ζωής. Συλλέγει σημαντικά –και πολλές φορές γνωστά και από άλλες πηγές– στοιχεία για αυτούς, όπως η υπερβολική οινοποσία και η άγρια συμπεριφορά (εικ.3). Κυρίως, όμως, ο Ηρόδοτος προσπαθεί να εκλογικεύσει κάθε είδους πληροφορία για τους Σκύθες, ώστε να την εντάξει στη συνολική ιστορικογεωγραφική εικόνα τους. Για παράδειγμα, οι περιγραφές για τη συλλογή φαγητού, τα είδη καταλυμάτων και τη μετακίνησή τους, οι οποίες είναι συνεπείς και προς τα προαναφερθέντα κριτήρια αξιολόγησης, είναι ιδιαίτερα σημαντικές και συναρτώνται άμεσα με τον τόπο τους, την άγρια στέπα του Βόρειου Πόντου.

Άλλες εθνότητες που αναφέρονται και σχετίζονται με την περιοχή του Πόντου είναι οι ελληνικοί πληθυσμοί και, κυρίως, όσοι βρίσκονταν στα βορειοδυτικά της Μαύρης Θάλασσας, όπως οι Βορυσθενίτες (εικ.4,5). Επίσης, ο Ηρόδοτος αναφέρει το μεγάλο έθνος των Θρακών, από τους οποίους κάποιοι έχουν ποντική ταυτότητα, και τους Κολχίδες, που διαμένουν στην αντίθετη πλευρά από τον Πόντο· στην αιγυπτιακή καταγωγή αυτών των τελευταίων ο ιστορικός κάνει μια ιδιαίτερα σημαντική μνεία. Έτσι, ο Ηρόδοτος συνδέει έμμεσα τη νότια περιοχή του Καυκάσου και του ποταμού Φάση με την Αίγυπτο και τον Νείλο.

Ο Ηρόδοτος στη Μαύρη Θάλασσα

ΓΡΑΦΕΙ Η ANCA DAN

Στο πλαίσιο αυτών των περιγραφών σημειώνονται οι εκστρατείες του Αιγύπτιου βασιλιά Σέσωστρι, των Κιμμερίων και των Σκυθών διαμέσου των ανατολικών μεσογειακών χωρών, που θεωρούνται βέβαια γεγονότα από τον Ηρόδοτο και τους συγχρόνους του. Αυτό φανερώνει ότι οι εθνογραφικές και γεωγραφικές περιγραφές δομούνται και επικεντρώνονται, αναμφίβολα, στην ισχυρή διασύνδεση τόπων, ανθρώπων και γεγονότων μέσω μιας συγκεκριμένης μεθοδολογίας και συγκεκριμένων διασκορπισμένων πληροφοριών που συλλέγονται και συνδυάζονται.

Β) Τόποι του Πόντου: Οι γεωγραφικές περιγραφές του Ηροδότου

Όπως προαναφέρθηκε, η συνάφεια και η σύνδεση των γεωγραφικών περιγραφών με τα έθνη και τους πολιτισμούς είναι πάντοτε παρούσες. Αν και η αρχαία λαϊκή παράδοση, που ήταν ενσωματωμένη στο ομηρικό και το ησιόδειο έπος, υποστήριζε ότι οι βόρειοι και νότιοι πληθυσμοί δημιουργήθηκαν σύμφωνα με την αρχή της αναλογίας και της αντίθεσης (παραδείγματος χάριν, ο Αχιλλέας και η Πενθεσίλεια, από τη Σκυθία και τη Θράκη αντιστοίχως, αντιτίθενται στον Μέμνονα, Αιθίοπα βασιλιά), ο Ηρόδοτος φαίνεται να βελτιώνει αυτό το σύστημα, παρουσιάζοντας νέες αποδείξεις για τον παραδοσιακό δυισμό μεταξύ Βορρά και Νότου. Με τον πολύ προσεκτικό παραλληλισμό μεταξύ των ποταμών Νείλου και Ίστρου, ο πατέρας της Ιστορίας δημιουργεί τον πρώτο «μεσημβρινό» του κόσμου (εικ.6). Ειδικότερα, ο Ηρόδοτος επιχειρεί να αποδείξει με συγκεκριμένα γεωγραφικά δεδομένα και εκτιμήσεις ότι οι εκβολές των ποταμών και οι συγκεκριμένες τοποθεσίες βρίσκονται σε ίσες αποστάσεις μεταξύ τους.

Σύμφωνα με σχεδόν επακριβείς υπολογισμούς του Ηροδότου, οι οποίοι φαίνεται να στηρίζονται σε άγνωστα μέχρι σήμερα γεωγραφικά δεδομένα (ναυτικές εκτιμήσεις Ελλήνων εμπόρων ή και άλλες πηγές), ο ιστορικός απεικονίζει δύο ίσα γεωγραφικά τρίγωνα στον Βορρά και τον Νότο του Εύξεινου Πόντου. Έχει διατυπωθεί ο ισχυρισμός ότι πιθανόν αυτή η γεωγραφική απεικόνιση της Ανατολίας να στηριζόταν σε συγκεκριμένες ναυτικές κατευθύνσεις μεταξύ Σινώπης και Ίστρου και δρόμους επί ξηράς που συνέδεαν τη Σινώπη με την Κιλικία. Αυτές οι γεωμετρικές υποθέσεις δεν έχουν επιβεβαιωθεί από τις αρχαιολογικές έρευνες ωστόσο, ως στοιχεία που χρησιμοποιούνται στις Ιστορίες συμπληρώνουν –έστω και μόνον ως θεωρητικό οικοδόμημα– τα ιστορικά γεγονότα που καταγράφονται από τον Ηρόδοτο, όπως την εκστρατεία του Σέσωστρι ή των Κιμμερίων.

Ένα δεύτερο παράδειγμα γεωγραφικής περιγραφής με βάση αριθμητικές και γεωμετρικές εκτιμήσεις από τον Ηρόδοτο είναι η παράθεση στοιχείων για τις διαστάσεις της Μαύρης Θάλασσας, για τον Βόσπορο και τον Ελλήσποντο. Εκτός από τον προγενέστερο Εκαταίο τον Μιλήσιο, ο Ηρόδοτος είναι αυτός που για πρώτη φορά περιλαμβάνει στην έρευνά του τέτοιες γεωγραφικές πληροφορίες για τον Πόντο. Ο ιστορικός, όμως, φαίνεται ότι τις καταγράφει για να δώσει μια πειστική εξήγηση σχετικά με τον ελληνικό μύθο για τους Σαυρομάτες, οι οποίοι υπήρξαν οι απόγονοι των Αμαζόνων και διέσχισαν τη θάλασσα από την Ανατολία έως τον Βόρειο Πόντο. Η ανασύσταση της ιστορίας θα ήταν επιτυχής μόνο με την παράθεση απτών και αληθινών τεκμηρίων, όπως αυτοί οι γεωγραφικοί υπολογισμοί, που θα καθιστούσαν εφικτή τη διέλευση αυτού του είδους.

Γ) Γεγονότα του Πόντου

Σημαντικό μέρος των Ιστοριών αποτελούν για τους σύγχρονους ερευνητές, κατά κύριο λόγο, οι καθαρώς ιστορικές αφηγήσεις. Μία από αυτές είναι η «ασιατική και ευρωπαϊκή εκστρατεία» του Δαρείου εναντίον των Σκυθών, που θεωρήθηκε από ορισμένους μελετητές ως ένα από τα πιο γνωστά προδότεια «ψέματα». Ουσιαστικά, όμως, πρόκειται για μια παραδειγματική αφήγηση σχετικά με τον τρόπο κατά τον οποίο ο Ηρόδοτος συνθέτει την ιστορία, προβάλλοντας δηλαδή γεγονότα τα οποία αναπαριστά με βάση τις εθνογραφικές και γεωγραφικές γνώσεις του. Η εκστρατεία αυτή αποτελεί, πράγματι, προβληματικό θέμα από πλευράς ιστορικότητας, χρονολόγησης, αλλά και, κυρίως, λόγω της τοπογραφίας της, αφού οι αρχαίες μαρτυρίες δεν συμφωνούν μεταξύ τους.

Στο παρόν άρθρο υιοθετείται η άποψη ότι επρόκειτο πράγματι για μια εκστρατεία στα όρια του Πόντου, η οποία έλαβε χώρα περίπου το 514 π.Χ., σύμφωνα και με τις αρχαιολογικές ανασκαφές στην αρχαία Θράκη και την Ιστρία. Ωστόσο, η θεωρούμενη ως απίθανη άποψη του Ηροδότου, σύμφωνα με την οποία επρόκειτο για μια ηπειρωτική εκστρατεία που έφτανε από την πόλη Ίστρο ώς τον ποταμό Όαρο (σημερινό Βόλγα) και την Ταναΐδα με στρατιωτική πορεία 60 ημερών, μπορεί να δικαιολογηθεί και να εξηγηθεί λογικά. Το ίδιο το κείμενο δείχνει ότι ο ιστορικός είχε πληροφορίες για τα δύο «άκρα» της εκστρατείας του Δαρείου, από τα οποία η τοποθεσία του ποταμού Όαρου φαίνεται ότι «συμπληρώθηκε» από τον ιστορικό, αφού δεν μπορούσε να την εξακριβώσει στα δεδομένα του νοητού χάρτη του (εικ.7). Έτσι, εκλογικεύοντας τις ελληνοσκυθικές λαϊκές παραδόσεις για την ευγενική συμπεριφορά του Σκύθη βασιλιά Ιδάθυρσου απέναντι στον Δαρείο, ο Ηρόδοτος φαίνεται ότι συνδύασε μια πιθανή διέλευση του Δαρείου από τη σκυθική γη, «τοποθετώντας» την εκστρατεία σε αυτή την ευρύτερη γεωγραφική περιοχή.

Συμπερασματικά, τα παραπάνω στοιχεία δείχνουν ότι ο Ηρόδοτος θα μπορούσε να θεωρηθεί ένας ακόμη ερευνητής-επιστήμονας που επιδίωκε μια καθολική και απόλυτη γνώση των θεμάτων με τα οποία καταπιανόταν. Γι' αυτό, άλλωστε, αντιλαμβανόταν την εθνογραφική, γεωγραφική και ιστορική έρευνά του ως τη μόνη αδιαίρετη ενότητα που θα μπορούσε να εγγυηθεί μιαν απόλυτη και αληθινή ιστορία.

(Η Μελίνα Ταμιωλάκη είναι λέκτορας στον Τομέα Κλασικών Σπουδών του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστήμιου Κρήτης, στο Ρέθυμνο. Στο ίδιο Τμήμα φοιτά η Εμμανουέλα Σχοινοπλοκάκη.)

Διαφορές κοινωνικής συμπεριφοράς και αυτοαξιολόγησης μεταξύ Ολλανδών και Ελλήνων

ΓΡΑΦΕΙ Η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΟΥΛΙΑΣΗ

Απόδοση-επιμέλεια: Μαρία Μαγγιώρου

Ένα μικρό πείραμα διεξήχθη στο πλαίσιο της διάλεξης που έδωσε η γράφουσα στο Ολλανδικό Ινστιτούτο Αθηνών, στις 16 Νοεμβρίου 2011. Ολλανδοί και Έλληνες παρευρισκόμενοι κλήθηκαν να συμπληρώσουν ένα σύντομο ερωτηματολόγιο σχετικά με το θέμα της διάλεξης: «Μήπως τα άτομα τα οποία ανατρέφονται σε ένα πολιτισμικό περιβάλλον αντιλαμβάνονται τη ζωή τους με διαφορετικούς τρόπους από τα άτομα ενός άλλου πολιτισμικού περιβάλλοντος; Συγκρίσεις μεταξύ Βορειοευρωπαίων και Νοτιοευρωπαίων».

Κατά τη διάρκεια της διάλεξης συζητήθηκαν ερωτήματα όπως:

Υπάρχουν πλευρές του Εαυτού στις οποίες δίνεται έμφαση σε ένα πολιτισμικό περιβάλλον αλλά όχι σε κάποιο άλλο; Και, εφόσον ισχύει αυτό, πώς μπορεί να σχετίζονται οι εν λόγω διαφορές με την ψυχική υγεία του ατόμου;
Μπορεί ορισμένες αξίες να θεωρούνται πιο σημαντικές σε ένα πολιτισμικό περιβάλλον από ό,τι σε κάποιο άλλο; Ποιες μπορεί να είναι αυτές οι αξίες;
Μήπως τα μέλη διαφορετικών πολιτισμών διαφέρουν ως προς τους τρόπους με τους οποίους τείνουν να ερμηνεύουν την κοινωνική συμπεριφορά;

Οι απαντήσεις σε ερωτήματα αυτού του είδους, τα οποία αποτελούν και το αντικείμενο της Συγκριτικής Πολιτισμικής Ψυχολογίας, έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη Συμβουλευτική Ψυχολογία. Τα τελευταία τριάντα χρόνια, έχει υποστηριχθεί και επιβεβαιωθεί πλήρως, στο πλαίσιο πολλών διαπολιτισμικών συγκριτικών μελετών, ότι τα άτομα που μεγαλώνουν σε ένα ατομικιστικό πολιτισμικό περιβάλλον διαμορφώνουν έναν Εαυτό ο οποίος πιθανότατα διαφέρει από τον εαυτό των ατόμων που μεγαλώνουν σε ένα κολεκτιβιστικό πολιτισμικό περιβάλλον. Στους πιο ατομικιστικούς πολιτισμούς της Βορειοδυτικής Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής, για παράδειγμα, όπου είναι ισχυρές οι αξίες της προσωπικής αυτονομίας, της προσωπικής ελευθερίας και ευθύνης, της ιδιωτικής ζωής αλλά και της προσωπικής ευχαρίστησης, κύριος θεσμικός στόχος είναι να ανατρέφονται άτομα με προσωπική αυτονομία. Προς αυτή την κατεύθυνση, στο επίκεντρο της προσοχής βρίσκονται η ανακάλυψη και η προώθηση των μοναδικών εσωτερικών δυνατοτήτων των ατόμων. Αυτό ενισχύεται ήδη από τα πρώτα έτη της ηλικίας τους, με την ενθάρρυνση να παρουσιάζουν και να προβάλλουν τον Εαυτό τους θετικά αλλά και να διατηρούν αυτόν τον Εαυτό σταθερό σε οποιαδήποτε κατάσταση και σε οποιοδήποτε κοινωνικό πλαίσιο και αν βρίσκονται. Επιπλέον, ο Εαυτός «πρέπει» σαφώς να διαχωρίζεται (ή να αποδεσμεύεται) ψυχικά και συναισθηματικά από τους άλλους, με τελικό στόχο να γίνει αυτοκατευθυνόμενος (self-directed) και αυτοεστιαζόμενος (self-focused). Η επίτευξη αυτού του στόχου διαμορφώνει και τα κριτήρια αυτοεκτίμησης (self-esteem) και υποδεικνύει τον τρόπο επίτευξης των προσωπικών στόχων.

Αντιθέτως, στους πολιτισμούς της Ανατολικής και της Νότιας Ευρώπης έμφαση, κατά την ανατροφή, δίνεται στη δημιουργία και τη διατήρηση αρμονικών σχέσεων, στην αμοιβαιότητα προσδοκιών και δεσμεύσεων (relationship-focused/ close-others-directed). Η έμφαση αυτή δημιουργεί μια τάση να εντάσσουμε τους κοντινούς-άλλους στην αίσθηση του Εαυτού μας. Μάλιστα, με τον χρόνο, η ένταξη αυτή διαμορφώνει τα κριτήρια αυτοεκτίμησής μας και μπορεί ακόμη και να ενισχύει τα κίνητρά μας για καλύτερες επιδόσεις στους προσωπικούς μας στόχους.

Μαζί με τον καθηγητή Maykel Verkuyten, στο Πανεπιστήμιο της Ουτρέχτης, η γράφουσα προέβη σε εκτενείς συγκρίσεις του ελληνικού με τον ολλανδικό πολιτισμό. Οι έρευνες αυτές επικεντρώθηκαν στο πώς αντιλαμβάνονται τον Εαυτό τους ένας Έλληνας (στην Ελλάδα) και ένας Ολλανδός (στην Ολλανδία), ποιες αξίες εκτιμά ο καθένας στη ζωή του ή πώς ερμηνεύει ή αιτιολογεί αντίστοιχα κοινωνικά ή προσωπικά γεγονότα.

Τα ερευνητικά δείγματα, που περιλάμβαναν τόσο ενήλικους όσο και παιδιά (9 έως 12 ετών), ανέδειξαν κατ' επανάληψη στατιστικά σημαντικές διαφορές. Δύο ήταν οι κύριοι στόχοι. Ο πρώτος, να αποτελέσουν βάση σύγκρισης για να μελετηθεί πώς λειτουργούν διανοητικά οι Έλληνες και τα παιδιά τους που ζουν μόνιμα στην Ολλανδία, άρα άτομα που ζουν υπό την επίδραση δύο πολιτισμών: της χώρας προέλευσης και της χώρας υποδοχής (bicultural mind).1 Σύμφωνα με ποια

Διαφορές κοινωνικής συμπεριφοράς και αυτοαξιολόγησης μεταξύ Ολλανδών και Ελλήνων

ΓΡΑΦΕΙ Η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΟΥΛΙΑΣΗ

πολιτισμικά πρότυπα συμπεριφέρονται σε περιπτώσεις όπου συγκρούονται οι δύο πολιτισμοί;2 Υπάρχουν βαθιά ριζωμένες ελληνικές τάσεις ή αξίες που επιβιώνουν από τη μία γενιά στην επόμενη; Ποιοι προσωπικοί παράγοντες μπορεί να επηρεάσουν σημαντικά τα αποτελέσματα; Ο δεύτερος στόχος ήταν να μελετηθεί πως οι ιδιαιτερότητες του ενός ή του άλλου πολιτισμού επιδρούν στην ψυχική υγεία των μελών του εν προκειμένω, των Ελλήνων ως Νοτιοευρωπαίων και των Ολλανδών ως Βορειοευρωπαίων.3

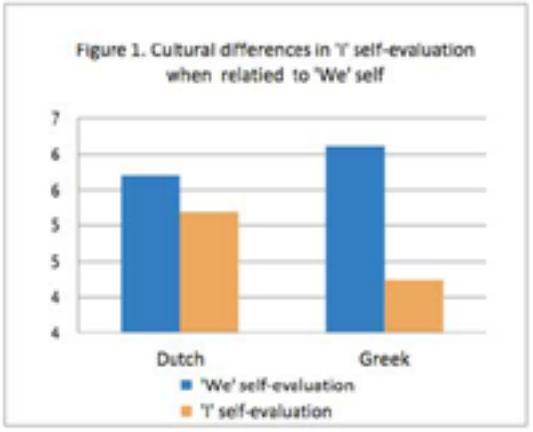
Τα πορίσματα έχουν ήδη παρουσιαστεί σε διεθνή συνέδρια και έχουν αναλυθεί σε επιστημονικές δημοσιεύσεις. Αν και το παρόν κείμενο δεν μπορεί να προβεί σε διεξοδική παρουσίασή τους, ένα αξιοσημείωτο θέμα που συζητήθηκε, μεταξύ άλλων, στην εν λόγω διάλεξη είναι η τάση των Ολλανδών (στην Ολλανδία) να παρουσιάζουν τον Εαυτό τους («Εγώ») χρησιμοποιώντας θετικούς χαρακτηρισμούς (επίθετα), κάτι που οι Έλληνες (στην Ελλάδα) το κάνουν σε σημαντικά μικρότερο βαθμό.

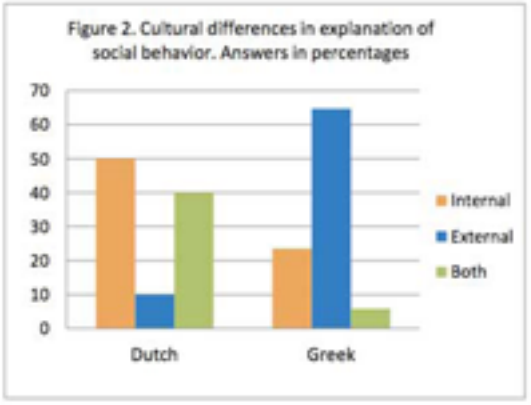
Στο Ολλανδικό Ινστιτούτο Αθηνών, το κοινό της διάλεξης το καλωσόρισε αρχικά η διευθύντρια, δρ Christiane Tytgat. Στη συνέχεια, οι παρευρισκόμενοι κλήθηκαν να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο για να εξοικειωθούν με το περιεχόμενο της διάλεξης και να κρίνουν οι ίδιοι «του λόγου το αληθές». Οι συμμετέχοντες ήταν Ολλανδοί και Έλληνες. Οι Ολλανδοί, στην πλειονότητά τους, είχαν ζήσει στην Ελλάδα επί 10 και πλέον χρόνια και όλοι τους γνώριζαν καλά την ελληνική γλώσσα. Τους ζητήθηκε ωστόσο να συμπληρώσουν την ολλανδική έκδοση του ερωτηματολογίου, που ήταν επίσης εικονογραφημένο με χαρακτηριστικές ολλανδικές εικόνες. Αυτό, θεωρητικά, έχει σημασία (cultural priming). Οι Έλληνες συμπλήρωσαν την ελληνική έκδοση, με αντίστοιχες ελληνικές εικόνες. Η ανάλυση των απαντήσεων επιβεβαίωσε τη θεωρητική υπόθεση.

Ας εξετάσουμε τώρα τα αποτελέσματα σχετικά με το πως οι δύο αυτές πολιτισμικές ομάδες αξιολόγησαν τον κοινωνικό τους εαυτό («Εμείς») και τον προσωπικό τους εαυτό («Εγώ»), καθώς και το πώς ερμήνευσαν μιαν απλή καθημερινή συμπεριφορά. Το ερωτηματολόγιο ζητούσε, μεταξύ άλλων, από τον καθέναν να σκεφτεί και να γράψει τρεις φράσεις που να αποδίδουν την προσωπική του έννοια για το «Εμείς» και μετά να βαθμολογήσει αυτό το «Εμείς» σε μια κλίμακα από 1 έως 7: από «πολύ αρνητικά» (1), με ενδιάμεσα το «ουδέτερα» (4), έως «πολύ θετικά» (7). Το ίδιο έκαναν και με το «Εγώ». Όσον αφορά το θέμα της συμπεριφοράς, τους ζητήθηκε (βλ. φωτογραφία) να δώσουν μιαν αυθόρμητη και ελεύθερη εξήγηση στο ερώτημα «Γιατί αυτός ο άνδρας πίνει μόνος του τον καφέ του;». Όπως αναμενόταν, οι Ολλανδοί αξιολόγησαν το «Εγώ» τους πολύ πιο «ανεξάρτητα» από το περιεχόμενο και την αξιολόγηση του «Εμείς» τους, σε σύγκριση με τους Έλληνες. Οι πρώτοι αξιολόγησαν τον κοινωνικό τους εαυτό («Εμείς») ελαφρώς θετικότερα από ό,τι τον προσωπικό τους εαυτό («Εγώ»), μολονότι ρητά τους είχε υποδειχθεί να σκεφτούν και να αξιολογήσουν το «Εμείς» πριν από το «Εγώ». Οι δυο αυτές βαθμολογίες δεν διέφεραν (5.70 και 5.20 αντιστοίχως) σημαντικά. Αντίθετα, οι Έλληνες αξιολόγησαν το «Εμείς» τους σαφώς πιο θετικά από το «Εγώ» τους, η δε απόκλιση στις αντίστοιχες μέσες βαθμολογίες, (6.12 και 4.24) είναι σημαντικά μεγάλη και με ισχυρή αξιοπιστία. Το σχήμα 1 απεικονίζει αυτές τις διαφορετικές τάσεις.

Πολύ σχηματικά, ενώ για την ολλανδική κοινωνία το «σωστό» πρότυπο Εαυτού είναι το πρότυπο του αυτόνομου Εαυτού («self-directed»), για την ελληνική κοινωνία ηθικό πρότυπο είναι ο άνθρωπος που «νοιάζεται» για τους άλλους, δεν αγνοεί τους άλλους και δεν βάζει το «Εγώ» του πάνω από τους άλλους («relationship-oriented»). Τα μέλη μιας κοινωνίας ασυνείδητα κατευθύνονται από τα κυρίαρχα ιδανικά, το «άξιον εστί» του πολιτισμού στον οποίο ανατράφηκαν. Με αυτή την έννοια, τόσο οι Ολλανδοί όσο και οι Έλληνες αξιολόγησαν τον Εαυτό τους σε συμφωνία με το «καθώς πρέπει», κάτι το οποίο διασταυρώνεται από το γεγονός ότι και οι δυο ομάδες εκτιμούν τον Εαυτό τους («self-esteem») σε σχεδόν όμοια επίπεδα: οι μέσες βαθμολογίες της αυτοεκτίμησης για τους Ολλανδούς είναι 5.50 και για τους Έλληνες είναι 5.44 (p= >.1 n.s.). Οι διαφορετικές τάσεις αυτογνωσίας έχουν σημαντικές επιπτώσεις για τους συντελεστές πρόβλεψης ψυχικής υγείας.

Ωστόσο, τα πρότυπα Εαυτού συνδέονται άρρηκτα με τον τρόπο που κάποιος ερμηνεύει τις κοινωνικές συμπεριφορές ή τα κοινωνικά γεγονότα. Αυτή η συνάφεια, επίσης ασυνείδητη, αποκαλύπτεται με μιαν απλή ερώτηση: «Γιατί ο άνδρας της φωτογραφίας κάθεται χωριστά από τους

Διαφορές κοινωνικής συμπεριφοράς και αυτοαξιολόγησης μεταξύ Ολλανδών και Ελλήνων

ΓΡΑΦΕΙ Η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΟΥΛΙΑΣΗ

άλλους για να πιει τον καφέ του;»

Οι διαφορές στις απαντήσεις αναδεικνύουν και πάλι μια σημαντική πολιτισμική επιρροή (σχήμα 2). Οι μισοί (50%) Ολλανδοί θεώρησαν ότι αυτό οφείλεται απλώς σε κάποιο «εσωτερικό» κίνητρο (ποιότητα) του συγκεκριμένου ανθρώπου: ότι είναι απλώς δική του επιλογή ή «θέλει να απολαύσει τον καφέ του μόνος του», ή «στη δεδομένη στιγμή, δεν χρειάζεται παρέα», «δεν έχει κέφι για κουβέντα» ή ακόμη «είναι πολύ ντροπαλός και δεν τολμάει να πάει μαζί με τους άλλους». Μόνο το 10% των Ολλανδών απέδωσαν το «γιατί» στο περιβάλλον ή στους άλλους ανθρώπους γύρω του. Το υπόλοιπο 40% των απαντήσεων αναφέρεται και σε προσωπικούς και σε περιβαλλοντικούς λόγους. Όπως όμως δείχνει καθαρά το σχήμα 2, η πλειονότητα (65%) των απαντήσεων των Ελλήνων «περιλαμβάνει» τους άλλους ή το περιβάλλον. Παραδείγματα απαντήσεων είναι: «Δεν έχει έλθει ακόμη η παρέα του», «Περιμένει άλλους δύο», «Δεν έχει φίλους» ή «Υπάρχουν δύο ακόμη φλιτζάνια στο τραπέζι του οπότε…». Επίσης, σχολίασαν την εξωτερική του εμφάνιση σε σχέση με την εμφάνιση των άλλων γύρω του (άρα, αυτός είναι… μετανάστης). Μόνο 25% των ερωτηθέντων απέδωσαν το «γιατί» σε προσωπικούς λόγους, και μόνο 10/% και στους δύο λόγους.

Οι διαφορές στις απαντήσεις μεταξύ των δύο πολιτισμικών ομάδων είναι επίσης στατιστικά σημαντικές ($p < .05$). Ας σημειωθεί ότι οι δύο ομάδες ήταν μεταξύ τους ανάλογες ως προς την ηλικία, το φύλο και το μορφωτικό επίπεδο. Στην πλειονότητά τους διέθεταν ανώτερο ή ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης.Έτσι, με το απλό αυτό παράδειγμα, φάνηκε ακόμη μία φορά πώς επηρεάζει ο πολιτισμός τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται ο καθένας μας τον Εαυτό του και τον κόσμο γύρω του.

Η θεωρητική διάκριση του Εαυτού ως ανεξάρτητου ή αλληλοεξαρτώμενου («independent vs. interdependent»), ή, κατά προέκταση, των άλλων, μπορεί να είναι πολύ σχηματική, αλλά έχει επιβεβαιωθεί εκτενώς σε διαπολιτισμικές μελέτες και, ως εκ τούτου, η αξιοπιστία της είναι αποδεδειγμένη. Βέβαια, πρόκειται για μια πολύ βασική διάκριση, η οποία δεν πρέπει να αγνοεί τις ατομικές διαφορές. Οι όροι ανεξάρτητος τύπος Εαυτού ή αλληλοεξαρτώμενος, μαζί με τη σημασία της διάκρισής τους, παρουσιάστηκαν στο έργο-ορόσημο των Markus και Kitayama (1991).4 Επίσης, σταθμό αποτελούν τα έργα των Hofstede και Triandis, που επέκτειναν τη σπουδαιότητα της πολιτισμικής επίδρασης και σε άλλους τομείς σκέψης και της συμπεριφοράς των ανθρώπων. Τα εκτενή πορίσματα πολιτισμικών συγκριτικών ερευνών αφορούν άμεσα, και πολλές φορές ανατρέπουν, θεωρίες της Συμβουλευτικής Ψυχολογίας, για τον απλούστατο λόγο ότι μέχρι πρόσφατα οι θεωρίες αυτές στηρίχθηκαν σε έρευνες που έγιναν είτε στη Βόρεια Ευρώπη είτε στις ΗΠΑ.

Η σημασία της διαφορετικότητας των πολιτισμών δεν είναι μόνο αδιαμφισβήτητη για την καθημερινή ζωή και το προσωπικό μας «ευ ζειν», αλλά και για το μέλλον των κοινωνιών μας. Η σύγκριση των πολιτισμών σήμερα είναι ακόμη πιο επιτακτική σε προσωπικό αλλά και σε κοινωνικό επίπεδο λόγω της παγκοσμιότητας της οικονομικής κρίσης: απλώς, διότι η κρίση αυτή βρίσκεται σε αδιάρρηκτη αλλά και αδιόρατη αλληλεξάρτηση με την οικονομία σε κάθε χώρα.

(Η Κατερίνα Πουλιάση έλαβε διδακτορικό τίτλο σπουδών στον τομέα των Κοινωνικών Επιστημών το 2010 από το Πανεπιστήμιο της Ουτρέχτης. Η διδακτορική διατριβή της έχει τίτλο Culture, Self-Understanding and the Bicultural Mind [Ο πολιτισμός, η αυτογνωσία και ο διπολιτισμικός νους].)

Για περισσότερες πληροφορίες: http://ppw.kuleuven.be/cscp/katerina-pouliasi.

1 M. Verkuyten και K. Pouliasi (2002), «Biculturalism among older children: Cultural frame switching, attributions, self-identification and attitudes», Journal of Cross-Cultural Psychology, τ. 33, σελ. 596-608.

2 K. Pouliasi και M. Verkuyten (2007), «Networks of meaning and the bicultural mind: A structural equation modeling approach», Journal of Experimental Social Psychology, τ. 40, σελ. 955-963.

3 K. Pouliasi και M. Verkuyten (2011), «Self-evaluations, psychological well-being, and cultural context: The changing Greek society», Journal of Cross-Cultural Psychology, τ. 42, σελ. 875-890.

4 H. R. Markus και S. Kitayama (1991), «Culture and the Self: Implications for cognition, emotion, and motivation», Psychological Review, τ. 98, σελ. 224-253.

ΜεταΠοίηση: Η αιφνίδια στέρηση της οικειότητας

ΓΡΑΦΕΙ Η ΤΙΤΙΚΑ ΚΑΡΑΒΙΑ

Δημοσθένης Παπαμάρκος, ΜεταΠοίηση, Αθήνα: Κέδρος, 2012, 119 σελ. ISBN: 978-960-04-4269-4

Αδυναμία, μοναξιά, ματαιωμένη εξέλιξη, εκδικητική διάθεση, βία, θάνατος: με αυτούς τους όρους και σε αυτό το πλαίσιο ο Δημοσθένης Παπαμάρκος, στη συλλογή διηγημάτων του με τίτλο ΜεταΠοίηση, επιχειρεί ένα παιχνίδι με τη γλώσσα, τη λογοτεχνία και τον μύθο, προσπαθώντας να προσεγγίσει το μυστήριο της ύπαρξης και την ύπαρξη του άλλου. Η αυτοκτονία, η αδελφοκτονία, η δολοφονία, που επανέρχονται στα δώδεκα διηγήματα της συλλογής («Γκριχού», «Tseih She», «Ρίψασπις», «Τίσις», «Σποδός», «Πτέρυγα», «Εγκιβωτισμός», «Καΐνα», «Ferrum», «Μεταποίηση», «.45» και «Σαρκώζα»), δεν αποτελούν αυτοσκοπό, όπως προς στιγμήν μπορεί να θεωρήσει ο αναγνώστης· ούτε η γραφή του Παπαμάρκου είναι πεισιθάνατη. Η μεταποίηση του εγώ μέσω της αυτοκτονίας, του άλλου μέσω της αδελφοκτονίας ή της δολοφονίας, του εγώ και του άλλου μέσω της επίθεσης αυτοκτονίας τον ενδιαφέρει1 ως διαδικασία συνειδητοποίησης της ετερότητας στις ποικίλες της εκφάνσεις: του άλλου, του εαυτού ως άλλου, του άλλου που ενυπάρχει στον εαυτό: «…ζητούσες ακριβώς το αντίθετο μ᾽ αυτή τη φαντασίωση της βίας.Έναν ακόμα δεσμό» («Τίσις», σ. 34).

Στη ΜεταΠοίηση, ωστόσο, η «πληρότητα του εγώ» αντιμάχεται την ώσμωση με τον άλλο. Ακέραιο αλλά αποκομμένο το εγώ –σαν βγαλμένο από ταινία με ζόμπι– προκαλεί την απώλεια εαυτού και αλλήλων, για να εισπράξει τη λήθη· κάποιες στιγμές παραδέρνει ανελεύθερο, «γιατί δεν υπάρχει αγαθό που να ξεπληρώνεται με τη μοναξιά» («Καΐνα», σ. 73). Οι ήρωες του Παπαμάρκου πειραματίζονται με τον θάνατο («Πτέρυγα», «.45»), για να γευτούν την απόσταση που χαρίζει η αιφνίδια στέρηση της οικειότητας. Αν-οικειώνουν, μεταποιούν την ύπαρξη, τη δική τους και των άλλων, για να την παρατηρήσουν εν είδει φαινομενολογικής εποχής και να τη χαρτογραφήσουν.

Ανακαλώντας μία αξιοπρόσεκτη κειμενική παρακαταθήκη, από την Παλαιά Διαθήκη και τους Ψαλμούς του Δαυίδ ώς το δημοτικό τραγούδι, και από τους στίχους των Blue Öyster Cult ώς τον Neruda και το μπορχεσιανό El Libro de arena [Βιβλίο από άμμο], η ΜεταΠοίηση αναπλάθει, αναδιαμορφώνει και μετα-ποιεί παραδοσιακά, μεταμοντέρνα, gothic και νεορομαντικά στοιχεία. Όσο και αν η εκζήτηση δεν λείπει σε επιμέρους σημεία, ενδιαφέρον παρουσιάζει η αναζήτηση μιας νέας ποιητικής μέσα από την αν-οικειωτική χρήση προγενέστερων αφηγηματικών μορφών σε νέα συμφραζόμενα.

Μεταποίηση – σύντηξη δύο χρόνων σε ένα σώμα – πλάνη: ο ποιητικός και οντολογικός αναστοχασμός που ξεδιπλώνεται άλλοτε φανερά και άλλοτε κρυπτικά στα διηγήματα της συλλογής του Παπαμάρκου κορυφώνεται στο τελευταίο, όταν ο αφηγητής του παρατηρεί: «…η Σαρκώζα ήταν μια ακόμη πόλη και το ταξίδι τους εδώ δεν ήταν ταξίδι.Ήταν κομμάτι της πλάνης μας στον κόσμο. Δεν τους είχα φέρει μακρύτερα από ό,τι στο παρελθόν. Τους είχα φέρει απλά αλλού.Όπως πάντα». («Σαρκώζα», σ. 113.)

Η μεταποίηση δεν είναι εντέλει παρά μια «απαγορευμένη» αναπαράσταση, που δείχνει πως δεν απεικονίζεται παρά μία μόνο πλευρά, όπως συμβαίνει και με τον ομώνυμο πίνακα του Magritte που κοσμεί το εξώφυλλο.Όσο για τη ΜεταΠοίηση, την καλωσορίζουμε ως το αποτύπωμα μιας εν εξελίξει συγγραφικής ιδιοϋφίας.

(Η Τιτίκα Καραβία είναι δρ Θεωρίας Λογοτεχνίας και Πολιτισμικής Κριτικής.)

1 Βλ. τα όσα αναφέρει στην παρουσίαση των διηγημάτων στο Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης.

Ερμηνεία Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας

ΓΡΑΦΕΙ Η ΙΩΑΝΝΑ ΚΟΝΔΥΛΗ

Ερμηνεία Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (Ν 3418/2005), επιμ. Εμμανουήλ Ι. Λασκαρίδης, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, 522 σελ. ISBN: 978-960-562-061-5

Ένας καλαίσθητος, ογκώδης τόμος που επιχειρεί την ερμηνευτική προσέγγιση των διατάξεων του Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (Ν. 3418/2005). Η πρόοδος της ιατρικής επιστήμης, της βιογενετικής και της φαρμακολογίας έλυσαν πολλά και σημαντικά προβλήματα, αλλά δημιούργησαν και νέα. Εμφανίζονται ακραίες επιλογές και οριακά διλήμματα, εκκρεμή ήδη από την εποχή του Ιπποκράτη, που άπτονται όχι μόνον της ιατρικής ηθικής και δεοντολογίας αλλά και της νομοθετικής πολιτικής. Ο Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας (ΚΙΔ) απαντά σε ερωτήματα των ασθενών ή των συγγενών τους, των ιατρών, ιδιωτικών και δημόσιων φορέων που εμπλέκονται στον χώρο της υγείας. Πρόκειται για το συνολικό έργο είκοσι ενός νέων επιστημόνων, νομικών, ιατρών και οικονομολόγων της υγείας, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται πέντε μέλη του Συνδέσμου μας: ο Εμμανουήλ Λασκαρίδης, που έχει και την επιστημονική επιμέλεια του τόμου, η Μαρία Κανελλοπούλου-Μπότη, η Φερενίκη Παναγοπούλου-Κουτνατζή, η Ελλάς Φραγκουδάκη και η Εμμανουέλλα Τρούλη. Τον τόμο προλογίζει η Δήμητρα Παπαδοπούλου-Κλαμαρή, καθηγήτρια Αστικού Δικαίου στην Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο Εμμανουήλ Λασκαρίδης, δρ Νομικής του Πανεπιστημίου της Χαϊδελβέργης, ειδικός επιστήμων στην Νομική Σχολή του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης καθώς και στον Κύκλο Υγείας του Συνηγόρου του Πολίτη, σχολίασε τα άρθρα 1, 5, 13, 14, 17, 18, 19 και 33 του Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας. Στο άρθρο 1 («Έννοιες, ορισμοί και πεδίο εφαρμογής του παρόντος»), αρχικά τονίζεται η μεγάλη σημασία της Ερμηνευτικής ως επιστήμης άμεσα συνδεδεμένης με την ερμηνεία του Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας και οριοθετούνται σημαντικές έννοιες του Κώδικα, όπως «ιατρική πράξη», «ασθενής», «οικείοι», «βαθμίδες ιατρικής περίθαλψης και φροντίδας». Στο άρθρο 5 («Ιατρικά πιστοποιητικά και ιατρικές γνωματεύσεις»), εξετάζονται τα ιατρικά πιστοποιητικά ως σημαντική αποδεικτική λειτουργία και, γι΄ αυτό, η αλλοίωση ή καταστροφή τους συνδέεται με σημαντικές ποινικές, αστικές αλλά και ποινικές κυρώσεις. Ιδιαίτερο βάρος δίδεται στην απαρίθμηση και την ανάλυση των διαφόρων ειδών ιατρικών πιστοποιητικών, όπως αυτών της γεννήσεως, της ασθενείας ή του θανάτου, και στην νομική ισχύ τους, όταν εκδότης τους είναι όχι δημόσιος αλλά ιδιώτης ιατρός.

Το ιατρικό απόρρητο (άρθρο 13) συνιστά μία σημαντική υποχρέωση όχι μόνο του ιατρού αλλά και των βοηθών του, της οποίας η διάρκεια εκτείνεται μετά το πέρας της θεραπείας. Εξετάζεται η σχέση της υποχρέωσης αυτής με την προστασία των προσωπικών δεδομένων και οι λόγοι άρσης της υποχρέωσης ιατρικής εχεμύθειας, οι οποίοι προβλέπονται στον Κώδικα. Εν συνεχεία, εξετάζεται η τήρηση ιατρικού αρχείου (άρθρο 14) που αποτελεί επίσης μια παρεπόμενη και αρυόμενη από την ιατρική σύμβαση υποχρέωση, στενά συνδεδεμένη με την διάγνωση και την θεραπεία του ασθενούς αλλά και την ιατρική έρευνα. Η διαφάνεια και ο τρόπος τήρησης του ιατρικού φακέλου καθώς και το δικαίωμα πρόσβασης σε αυτόν αποτελούν θέματα που απασχολούν όχι μόνο και τις τρεις μορφές τακτικής δικαιοσύνης (ποινικής, πολιτικής, διοικητικής), αλλά και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Στο άρθρο 17 μελετώνται θέματα διαφήμισης και παρουσίας των ιατρών στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Ο σύγχρονος Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας αμβλύνει την απαγόρευση προβολής των ιατρών χάριν της πληροφόρησης του κοινού αναφορικά με εξελίξεις της ιατρικής αλλά και με πληροφορίες για τους λειτουργούς της. Η εμπορική πρακτική της διαφήμισης, η οποία αποπροσανατολίζει τον ασθενή, θέτοντας σε κίνδυνο την υγεία του, απαγορεύεται όχι μόνο στον ιατρό αλλά και σε πρόσωπα του στενού οικογενειακού και επαγγελματικού του κύκλου. Παράλληλα με τον ιατρό ευθύνεται και ο ιδιοκτήτης του ΜΜΕ, ο οποίος προβαίνει στην διαφήμιση αυτή. Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι στα ΜΜΕ ανήκει και η ιατρική ιστοσελίδα, η οποία αν και ρυθμίζεται για πρώτη φορά και σε χωριστό άρθρο του Κώδικα, εντούτοις διέπεται από αρχές που εφαρμόζονται και στα λοιπά ΜΜΕ, όπως της προσφορότητας, της αναγκαιότητας και της αντικειμενικότητας. Αυτό το μέσο προβολής εμφανίζει ιδιομορφία, καθώς είναι δυνατός ο κυβερνο-σφετερισμός και τίθενται επιπλέον όρια ως προς τα ονόματα ιατρικών ιστοσελίδων από τον Κανονισμό Ονομάτων Χώρου (άρθρο 18). Η απαλλαγή των ασθενών και των συγγενών τους από την υποχρέωση αμοιβής του θεράποντος ιατρού, όπως και η δυνατότητα άφεσης χρέους των ευπαθών κοινωνικών ομάδων που προβλέπονται στον Κώδικα (άρθρο 19), παρουσιάζονται κριτικά από τον συγγραφέα, ενώ ιδιαίτερο βάρος δίδεται στις διάφορες μορφές αμοιβών των συνεργαζόμενων με νοσοκομεία ιατρών και ιατρικών ομάδων. Οι ποινικές και πειθαρχικές κυρώσεις για δωροδοκία του εργαζόμενου στον ευρύτερο δημόσιο τομέα ιατρού («φακελάκι») παρουσιάζονται μαζί με τις προϋποθέσεις επιβολής τους. Η συνεισφορά του Εμμανουήλ Λασκαρίδη στον τόμο ολοκληρώνεται με θέματα αιμοδοσίας (άρθρο 33). Η προσπάθεια διατήρησης του αίματος ως αγαθού εκτός συναλλαγής δυσχεραίνεται, καθώς αποτελεί

Ερμηνεία Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας

ΓΡΑΦΕΙ Η ΙΩΑΝΝΑ ΚΟΝΔΥΛΗ

πλέον συστατικό εμπορεύσιμων φαρμακευτικών προϊόντων. Η υγεία και η αυτοδιάθεση του αιμοδότη και του αιμολήπτη προστατεύονται επαρκώς με ένα πλέγμα διατάξεων, οι οποίες επιτείνουν την ευθύνη των εμπλεκόμενων στην αιμοδοσία φυσικών και νομικών προσώπων.

Η Μαρία Κανελλοπούλου-Μπότη, επίκουρη καθηγήτρια του Ιονίου Πανεπιστημίου, σχολίασε τα άρθρα 2, 11 και 27. Στο πλαίσιο του άρθρου 2 («Η άσκηση της ιατρικής ως λειτούργημα»), τίθεται ο κεντρικός άξονας του Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας, τονίζοντας ότι η ιατρική επιστήμη συνιστά λειτούργημα, υπό την έννοια ότι εξυπηρετεί το καλό της ανθρωπότητας. Περαιτέρω τονίζεται η σημασία της τηρήσεως του όρκου του Ιπποκράτη καθώς και μεταγενεστέρων Κωδίκων Δεοντολογίας και των γενικά αποδεκτών ισχυόντων κανόνων της ιατρικής επιστήμης. Η προστασία της ανθρώπινης ζωής και αξίας συνιστά ακρογωνιαίο λίθο του ιατρικού λειτουργήματος. Αναφερομένη στην υποχρέωση ενημέρωσης (άρθρο 11), η Μαρία Κανελλοπούλου-Μπότη παρατηρεί ότι η ενημέρωση αποτελεί δικαίωμα κάθε ασθενή και βασίζεται στην ανάγκη προστασίας της προσωπικότητάς του αλλά και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (άρθρα 2 και 5 Συντ. και άρθρο 57 ΑΚ). Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στους φορείς του εν λόγω δικαιώματος, στον αποδέκτη της ενημέρωσης, στον χρόνο κατά τον οποίο θα πρέπει να ενημερωθεί ο ασθενής, καθώς και στον τύπο που πρέπει να περιβληθεί η ενημέρωση. Ορίζονται ρητές εξαιρέσεις από την υποχρέωση ενημέρωσης σε περίπτωση ανικανότητας συναίνεσης ή παραίτησης του ασθενή. Στις προαναφερθείσες περιπτώσεις, όπως και σε περίπτωση σύγκρουσης αντιτιθέμενων συμφερόντων, αναλύεται η δυνατότητα αναπλήρωσης της ενημέρωσης του ασθενή από τρίτα πρόσωπα. Τέλος, σε σχέση με την δημοσιότητα των ανακαλύψεων (άρθρο 27), η Μαρία Κανελλοπούλου-Μπότη αιτιολογεί την υποχρέωση δημοσιότητας των ανακαλύψεων του ιατρού πρωτίστως στην ιατρική κοινότητα βάσει της αρχής της ευποιίας ή πρόκλησης ωφέλειας («beneficence»). Παράλληλα, αναλύει την απαγόρευση ευρύτερης δημοσιοποίησης των ανακαλύψεων στο μη ιατρικό κοινό, πριν αυτές υποβληθούν στην κριτική συναδέλφων του ιατρού για μεγαλύτερη προστασία του δημοσίου συμφέροντος. Αιτιολογεί, τέλος, την υποχρέωση ειδικής μνείας των συνεργατών και χρηματοδοτών του ιατρού σε κάθε επιστημονική ανακοίνωσή του, καθώς επίσης και την υποχρέωση ελέγχου τήρησης των άρθρων 24-26 ΚΙΔ από τους υπεύθυνους σύνταξης βιοϊατρικών περιοδικών.

Η δρ Φερενίκη Παναγοπούλου-Κουτνατζή, ειδική επιστήμων της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, προσεγγίζει ερμηνευτικά την ηθική και επιστημονική ανεξαρτησία του ιατρού (άρθρο 3), διερευνώντας την επαγγελματική και επιστημονική ελευθερία του ιατρού, την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησής του, καθώς και το επιτρεπτό εφαρμογής πειραματικών μεθόδων στην ιατρική.

Η δρ Ελλάς Φραγκουδάκη, πρωτοδίκης, αναλύει τα άρθρα 8 και 34. Στο πρώτο, το οποίο αφορά την ιατρική ως σχέση εμπιστοσύνης και σεβασμού, επισημαίνει ότι η άσκηση της ιατρικής επιστήμης πρέπει να έχει ως θεμέλιο αφενός μεν την εμπιστοσύνη του ασθενούς προς τον ιατρό του, αφετέρου δε τον σεβασμό του τελευταίου προς τον πρώτο. Περαιτέρω, εξετάζει τις υποχρεώσεις του ιατρού προς τον ασθενή, καθώς επίσης και τις απαγορευμένες στον ιατρό συμπεριφορές προς τον τελευταίο. Η ανάπτυξη της βιογενετικής και οι ραγδαίες εξελίξεις στους τομείς ιδίως του γενετικού ελέγχου και της γενετικής (ή γονιδιακής) θεραπείας κατέστησαν αναγκαία την ρητή νομοθετική πρόβλεψη της προστασίας της γενετικής ταυτότητας. Εξάλλου, στο άρθρο 34, που ρυθμίζει την προστασία της γενετικής ταυτότητας, η Ελλάς Φραγκουδάκη αναλύει τις επιτρεπτές και τις απαγορευμένες σε αυτή παρεμβάσεις, καθώς και την απαγόρευση χρησιμοποίησης της γενετικής τεχνολογίας για πολιτικούς ή στρατιωτικούς σκοπούς.

Η Εμμανουέλα Τρούλη, λέκτωρ υπό διορισμό στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ασχολήθηκε με τα άρθρα 22 και 32. Στο πρώτο, το οποίο σχετίζεται με τα ιατρικά συμβούλια, εξετάζει τα προβλήματα που εγείρονται στο πλαίσιο της υποχρέωσης του θεράποντος ιατρού να διευκολύνει την διενέργειά τους και να συνεργάζεται με όλους τους ειδικούς, νοσοκομειακούς ή εργαστηριακούς ιατρούς για την εξασφάλιση της καλύτερης θεραπευτικής αγωγής του ασθενή. Στο δεύτερο, ασχολείται με τις μεταμοσχεύσεις ιστών και οργάνων. Υπογραμμίζεται ότι ο ιατρός οφείλει, μεταξύ άλλων, να ενθαρρύνει τις μεταμοσχεύσεις που γίνονται χωρίς αντάλλαγμα και για θεραπευτικούς λόγους, να παρέχει σωστή ενημέρωση και να προστατεύει το απόρρητο της ταυτότητας του δότη και του λήπτη.

Τα λοιπά άρθρα του Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας σχολίασαν κατά σειρά: ο Αλέκος Παπαδόπουλος (MSc, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών) και η Δήμητρα Ζαφειροπούλου (ΜΔΕ, Υπάλληλος Υπ. Υγείας) το άρθρο 4, «Εξασφάλιση ποιότητας, ασφάλειας και αποτελεσματικότητας» ο δρ Αθανάσιος Τσιρωνάς, λέκτωρ Δημοσίου Δικαίου στην Νομική Σχολή του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, το άρθρο 6, «Κωλύματα – ασυμβίβαστα» η δικηγόρος Τίνα Κουτσοπούλου (LL.M.) και ο Αθανάσιος Τσιρωνάς το άρθρο 7, «Τόπος άσκησης του ιατρικού επαγγέλματος», το άρθρο 35, «Σχέσεις ιατρού προς τον Ιατρικό Σύλλογο, και το άρθρο 36 «Κυρώσεις)· ο δικηγόρος Διονύσιος Τσίρος (LL.M., ΜΔΕ) το άρθρο 9, «Υποχρεώσεις του ιατρού προς τον ασθενή»· η Αγνή Κορτσιδάκη (LL.M., υπάλληλος στην Ευρωπαϊκή Ένωση) το άρθρο 10, «Συνεχιζόμενη εκπαίδευση, διεπιστημονικότητα και επαγγελματική συνεργασία», και το άρθρο 23, «Ο ρόλος του ιατρού στην εκπαιδευτική διαδικασία»· ο δρ Νομικής Ζήσης Δουγαλής το άρθρο 12, «Συναίνεση του ενημερωμένου ασθενή», και το άρθρο 21, «Σχέσεις με συναδέλφους και λοιπό προσωπικό»· η δρ Χαρίκλεια Λάτσιου (ειδική επιστήμων της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα) το άρθρο 15, «Σύγκρουση καθηκόντων»· η δικηγόρος Ράνια Τριβυζά το άρθρο 16, «Ο ιατρός και η κοινωνία»· ο δικηγόρος Βαγγέλης Πετρόπουλος (ΜΔΕ), το άρθρο 20 «Άσκηση ιατρικής στο πλαίσιο της κοινωνικής ασφάλισης»· ο δρ Νομικής Θάνος Πλεύρης, το άρθρο 24, «Ιατρική έρευνα», το άρθρο 25, «Κλινική έρευνα με νέα φάρμακα ή νέες διαγνωστικές και θεραπευτικές μεθόδους», και το άρθρο 26, «Μη θεραπευτική βιοϊατρική έρευνα»· η δρ Φωτεινή Μηλιώνη (ειδική επιστήμων στην Νομική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών) και ο ψυχίατρος Γεώργιος Τζεφεράκος (υποψήφιος διδάκτωρ Ψυχιατρικής) το άρθρο 28, «Φροντίδα ψυχικής υγείας»· ο πνευμονολόγος Χρόνης Βούλτσος (επίκουρος καθηγητής Ιατρικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης) το άρθρο 29, «Ιατρικές αποφάσεις στο τέλος της ζωής»· η νομικός Ελίνα Βλάχου (ΜΔΕ) το άρθρο 30, «Ιατρική υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή»· και ο δρ Νομικής Δημήτριος Τσαραπατσάνης το άρθρο 31, «Τεχνητή διακοπή κύησης».

Ο τόμος έχει μεγάλη και διεπιστημονική χρηστικότητα. Αποτελεί ουσιαστικό αρωγό στην προσπάθεια του επιστήμονα ερευνητή, νομικού ή ιατρού αλλά και του δικαστή και του κλινικού ιατρού που έχουν ταχθεί να αντιμετωπίσουν δυσεπίλυτα προβλήματα σχετικά με την υγεία, την αξιοπρέπεια, την ζωή και τον θάνατο.

(Η Ιωάννα Ν. Κονδύλη είναι επίκουρη καθηγήτρια Αστικού Δικαίου στην Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών.)

Διεθνής αναγνώριση για τον Αλέξανδρο του Handel από τον Γιώργο Πέτρου

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΜΑΛΛΟΥΧΟΣ

G. F. Handel, Alessandro (HWV 21), Όπερα σε 3 πράξεις, DECCA 2012, 478 4699 (Armonia Atenea, διεύθυνση: Γιώργος Πέτρου, σολίστ: Cencic, Lezhneva, Gauvin, Sabata, Sancho, Sim, Khoroshev).

«...η ηχογράφηση σκαρφαλώνει στην κορυφή της κατηγορίας και ο Πέτρου παίρνει το χρίσμα του ανερχόμενου αστέρα ανάμεσα στους "χαιντελικούς" αρχιμουσικούς...»

Opera News

Η πολύ επιτυχημένη και με διεθνή ευμενή απήχηση σειρά ηχογραφήσεων με επικεφαλής τον αρχιμουσικό Γιώργο Πέτρου στην εταιρεία MDG, σε όπερες παλιάς μουσικής αλλά και του Νικόλαου Μάντζαρου, έφερε ως φυσική συνέπεια τη συνεργασία του με τον δισκογραφικό κολοσσό στον χώρο της κλασικής μουσικής, την εταιρεία DECCA. Η ηχογράφηση της τρίπρακτης όπερας Alessandro [Αλέξανδρος] του G. F. Handel με την Καμεράτα – Ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής, γνωστή πλέον διεθνώς με την επωνυμία Armonia Atenea (με όργανα εποχής και, στη διευρυμένη σύνθεσή της, με πνευστά, τσέμπαλο και άλλους μουσικούς που κατά περίπτωση απαιτούνται), υπό τη διεύθυνση του καλλιτεχνικού της διευθυντή Γιώργου Πέτρου, πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2011 με χορηγία του Συλλόγου Οι Φίλοι της Μουσικής.

Συμμετέχουν μερικοί από τους μεγαλύτερους λυρικούς ερμηνευτές της μουσικής του 18ου αιώνα: ο διάσημος Κροάτης κόντρα-τενόρος Μαξ Εμάνουελ Τσέντσιτς ως Μέγας Αλέξανδρος, η Ρωσίδα σοπράνο Γιούλια Λέζνεβα ως Rossane, η Καναδή σοπράνο Karina Gauvin ως Lisaura, ο Xavier Sabata ως Tassile, ο Juan Sancho ως Leonato, ο In-Sung Sim ως Clito και ο Βασίλιεφ Κοροσέβ ως Cleone. Τα χορωδιακά αποσπάσματα της όπερας ερμηνεύει η Χορωδία του Δήμου Αθηναίων σε μουσική διδασκαλία του Σταύρου Μπερή.

Τέσσερα από τα μεγαλύτερα και πιο έγκριτα μουσικά περιοδικά παγκόσμιας κυκλοφορίας, τα γαλλόφωνα Diapason και Classica, και τα βρετανικά BBC Music Magazine και International Record Review, έδωσαν τις σπουδαιότερες διακρίσεις τους στη νέα αυτή ηχογράφηση (κουτί με 3 CD), τοποθετώντας την στην κορυφή της λίστας με τα σημαντικότερα CD κλασικής μουσικής της χρονιάς 2012.

Πιο συγκεκριμένα, το Diapason απονέμει στον Alessandro την εξαιρετική διάκριση «Χρυσό Diapason» (Diapason d'Or), τον προτείνει ως «Δίσκο του μήνα» και υποδέχεται την άφιξή του με τον χαρακτηρισμό «Το γεγονός» («L'événement»). Συμπεριλαμβάνει απόσπασμα από το έργο στο ειδικό CD με επιλογές από τις καλύτερες ηχογραφήσεις της χρονιάς το οποίο διανέμει δωρεάν στους αναγνώστες του (τεύχος Νοεμβρίου 2012) μαζί με φωτογραφία του αρχιμουσικού Γιώργου Πέτρου στο εξώφυλλο. Το Classica τού απονέμει τις διακρίσεις «Choc Classica» και «Choc Classica de l'Année 2012» στο τεύχος Δεκεμβρίου 2012/Ιανουαρίου 2013. Το BBC Music Magazine το επιλέγει ως «Δίσκο του μήνα» στο χριστουγεννιάτικο (2012) τεύχος του και το International Record Review τού απονέμει την κορυφαία διάκριση IRR OUTSTANDING.

Οι σημαντικότατες αυτές διακρίσεις, τις οποίες για πρώτη φορά αποσπά ελληνική ορχήστρα, άνοιξαν τις πόρτες σπουδαίων αιθουσών και φεστιβάλ της Ευρώπης στην Καμεράτα και στον αρχιμουσικό της, τον Γιώργο Πέτρου. Σε σκηνοθεσία της κορυφαίας Αμερικανίδας χορογράφου Lucinda Childs, η όπερα θα ανεβεί (μετά το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών) και στη Βασιλική Όπερα των Βερσαλλιών (31 Μαΐου και 2 Ιουνίου 2013) και στο Φεστιβάλ Handel της πόλης Χάλλε στη Γερμανία, της γενέτειρας του Handel, στο περίφημο Θέατρο Goethe (8 και 10 Ιουνίου 2013). Σε συναυλιακή μορφή, ο Alessandro θα παρουσιαστεί στην Όπερα του Βισύ (4 Ιουνίου 2013), στο Φεστιβάλ Enescu του Βουκουρεστίου (8 Σεπτεμβρίου 2013), στις φημισμένες αίθουσες Concertgebouw του Άμστερνταμ (21 Σεπτεμβρίου 2013), Salle Pleyel του Παρισιού (23 Σεπτεμβρίου 2013) και Theater an der Wien της Βιέννης (25 Σεπτεμβρίου 2013).

Οι κορυφαίες διακρίσεις για τον Αλέξανδρο του Γιώργου Πέτρου με την Καμεράτα έρχονται σε μια στιγμή που η χώρα μας περνάει μία από τις σκληρότερες περιόδους της ιστορίας της, αποδεικνύοντας έμπρακτα ότι, σε πείσμα των καιρών που ζούμε, ο πολιτισμός μπορεί και πρέπει να λειτουργήσει ως ένα από τα βασικά εξαγώγιμα προϊόντα της πατρίδας μας.

Ενδεικτικός της απήχησης που είχε η δισκογραφική αυτή παραγωγή είναι ο τίτλος «Εκθαμβωτικός, σπάνιος Χαίντελ!», που έχει επιλέξει ο κριτικός Paul Riley στο BBC Music Magazine (τεύχος Δεκεμβρίου 2012) για την παρουσίαση του Αλέξανδρου ως Δίσκου του Μήνα. Ο έγκυρος αρθρογράφος συμπληρώνει ότι «η DECCA πήγε στην Ελλάδα και ηχογράφησε ένα έργο για το οποίο μπορεί να είναι υπερήφανη. Εξαιρετικοί οι τρεις πρωταγωνιστές, έχουν στιγμές ερμηνείας εκπληκτικές. [...] Η ηχογράφηση, πέρα από την

Διεθνής αναγνώριση για τον Αλέξανδρο του Handel από τον Γιώργο Πέτρου

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΜΑΛΛΟΥΧΟΣ

ποιότητα της ερμηνείας των πρώτων ρόλων, παραμένει μία κατεξοχήν συνολική προσπάθεια, όπου οι τραγουδιστές εμπνέουν τους μουσικούς, και αντίστροφα, υπό τη –γεμάτη μεταδοτική ενέργεια– μουσική διεύθυνση του Γιώργου Πέτρου. [...] Εξίσου συναρπαστική είναι η εκ βαθέων ερμηνεία –σε όργανα εποχής– της Armonia Atenea. [...] Η ρήση του Βιργιλίου αποδεικνύεται λάθος: ποτέ μη φοβάστε τους Δαναούς/Έλληνες που φέρουν δώρα όπως αυτό, ένα γενναιόδωρο άκουσμα που σου ανοίγει τα αυτιά! Μια αποκάλυψη».

Προσωπική του επιλογή χαρακτηρίζει τον Alessandro του Πέτρου ο Hugh Canning, του International Record Review (Ιανουάριος 2013): «Τα τελευταία χρόνια δεν απόλαυσα περισσότερο σε CD κάποια όπερα του Handel όσο αυτή την ηχογράφηση. Ας ελπίσουμε ότι η DECCA έχει περαιτέρω σχέδια για τον Πέτρου, τη Λέζνεβα και τον Τσέντσιτς στο ρεπερτόριο αυτό για το άμεσο μέλλον». Κολακευτικός ιδιαίτερα για τον Έλληνα μαέστρο και ο David Shengold (Opera News, Δεκέμβριος 2012): «Στη θαυμάσια αυτή ηχογράφηση του Σεπτεμβρίου του 2011, παρουσιάζεται ο αρχιμουσικός Γιώργος Πέτρου με την ευαίσθητη και υφολογικά συντονισμένη Armonia Atenea και μια δυναμική διανομή των τριών πρώτων ρόλων. [...] Η ηχογράφηση αυτή της DECCA, που σηματοδοτεί την τέταρτη παρουσίαση της όπερας στη δισκογραφία, σκαρφαλώνει στην κορυφή της κατηγορίας και ο Πέτρου παίρνει το χρίσμα του ανερχόμενου αστέρα ανάμεσα στους "χαιντελικούς" αρχιμουσικούς».

Εξαιρετικές επισημάνσεις, τόσο για τον μαέστρο όσο και για την ορχήστρα, και από τον Jürgen Gahre του Das Opernglas του Αμβούργου (Δεκέμβριος 2012): «Είναι εντυπωσιακό το ότι ο Πέτρου και η ορχήστρα Armonia Atenea αναδεικνύουν και δίνουν μορφή με ευαισθησία σε κάθε λεπτομέρεια, ιδιαίτερα στα μέρη που τα μελαγχολικά αισθήματα των δυστυχισμένων εραστών μετουσιώνονται σε οδυνηρά όμορφες μελωδίες». Τέλος, ο Richard Lorber σημειώνει στο Fonoforum.de (Δεκέμβριος 2012): «Η ελληνική ορχήστρα Armonia Atenea και ο μαέστρος Γιώργος Πέτρου, ο οποίος έχει ηχογραφήσει όπερες του Χαίντελ στο Dabringhaus και στο Grimm, αποτελούν ένα σύνολο που σχολιάζει έξυπνα τις κολορατούρες των τραγουδιστών και στρώνει ένα μαλακό χαλί για τους ακροβάτες της φωνής. Ο Πέτρου αφήνει την όπερα με τα πολυάριθμα όμορφα μέρη της να ρέει –χωρίς να επιβάλλεται– με τον διαυγή ήχο της ορχήστρας πανταχού παρόντα. Στη σοφή επιλογή του ρυθμού, προστίθεται η δεξιοτεχνία του συνόλου για την απόδοση του σωστού συναισθήματος στα μοτίβα».

Μέγας χορηγός της Καμεράτα – Ορχήστρας των Φίλων της Μουσικής για την περίοδο 2011-2013 είναι το Ίδρυμα Ωνάση.ποιότητα της ερμηνείας των πρώτων ρόλων, παραμένει μία κατεξοχήν συνολική προσπάθεια, όπου οι τραγουδιστές εμπνέουν τους μουσικούς, και αντίστροφα, υπό τη –γεμάτη μεταδοτική ενέργεια– μουσική διεύθυνση του Γιώργου Πέτρου. [...] Εξίσου συναρπαστική είναι η εκ βαθέων ερμηνεία –σε όργανα εποχής– της Armonia Atenea. [...] Η ρήση του Βιργιλίου αποδεικνύεται λάθος: ποτέ μη φοβάστε τους Δαναούς/Έλληνες που φέρουν δώρα όπως αυτό, ένα γενναιόδωρο άκουσμα που σου ανοίγει τα αυτιά! Μια αποκάλυψη».

Προσωπική του επιλογή χαρακτηρίζει τον Alessandro του Πέτρου ο Hugh Canning, του International Record Review (Ιανουάριος 2013): «Τα τελευταία χρόνια δεν απόλαυσα περισσότερο σε CD κάποια όπερα του Handel όσο αυτή την ηχογράφηση. Ας ελπίσουμε ότι η DECCA έχει περαιτέρω σχέδια για τον Πέτρου, τη Λέζνεβα και τον Τσέντσιτς στο ρεπερτόριο αυτό για το άμεσο μέλλον». Κολακευτικός ιδιαίτερα για τον Έλληνα μαέστρο και ο David Shengold (Opera News, Δεκέμβριος 2012): «Στη θαυμάσια αυτή ηχογράφηση του Σεπτεμβρίου του 2011, παρουσιάζεται ο αρχιμουσικός Γιώργος Πέτρου με την ευαίσθητη και υφολογικά συντονισμένη Armonia Atenea και μια δυναμική διανομή των τριών πρώτων ρόλων. [...] Η ηχογράφηση αυτή της DECCA, που σηματοδοτεί την τέταρτη παρουσίαση της όπερας στη δισκογραφία, σκαρφαλώνει στην κορυφή της κατηγορίας και ο Πέτρου παίρνει το χρίσμα του ανερχόμενου αστέρα ανάμεσα στους "χαιντελικούς" αρχιμουσικούς».

Εξαιρετικές επισημάνσεις, τόσο για τον μαέστρο όσο και για την ορχήστρα, και από τον Jürgen Gahre του Das Opernglas του Αμβούργου (Δεκέμβριος 2012): «Είναι εντυπωσιακό το ότι ο Πέτρου και η ορχήστρα Armonia Atenea αναδεικνύουν και δίνουν μορφή με ευαισθησία σε κάθε λεπτομέρεια, ιδιαίτερα στα μέρη που τα μελαγχολικά αισθήματα των δυστυχισμένων εραστών μετουσιώνονται σε οδυνηρά όμορφες μελωδίες». Τέλος, ο Richard Lorber σημειώνει στο Fonoforum.de (Δεκέμβριος 2012): «Η ελληνική ορχήστρα Armonia Atenea και ο μαέστρος Γιώργος Πέτρου, ο οποίος έχει ηχογραφήσει όπερες του Χαίντελ στο Dabringhaus και στο Grimm, αποτελούν ένα σύνολο που σχολιάζει έξυπνα τις κολορατούρες των τραγουδιστών και στρώνει ένα μαλακό χαλί για τους ακροβάτες της φωνής. Ο Πέτρου αφήνει την όπερα με τα πολυάριθμα όμορφα μέρη της να ρέει –χωρίς να επιβάλλεται– με τον διαυγή ήχο της ορχήστρας πανταχού παρόντα. Στη σοφή επιλογή του ρυθμού, προστίθεται η δεξιοτεχνία του συνόλου για την απόδοση του σωστού συναισθήματος στα μοτίβα».

Μέγας χορηγός της Καμεράτα – Ορχήστρας των Φίλων της Μουσικής για την περίοδο 2011-2013 είναι το Ίδρυμα Ωνάση.